

**Zomernota
2023 - 2026**

INHOUD

1.	Inleiding	3
1.1.	Opbouw document	3
1.2.	Proces	3
1.3.	Leeswijzer	3
1.4.	Vervolg	5
2.	Opgaven voor de gemeente Leudal	6
2.1.	Thema 1 Sociale basis	7
2.1.1.	Visie	7
2.1.2.	Ambitie	7
2.1.3.	Effecten	7
2.1.4.	Doelen	8
2.1.5.	Wat als we dit niet doen?	8
2.1.6.	Transitie sociaal domein	9
2.2.	Thema 2 Buitengebied	10
2.2.1.	Visie	10
2.2.2.	Ambitie	10
2.2.3.	Effecten	11
2.2.4.	Doelen	11
2.2.5.	Wat als we dit niet doen?	12
2.3.	Thema 3 Passend wonen	13
2.3.1.	Visie	13
2.3.2.	Ambitie	13
2.3.3.	Effecten	13
2.3.4.	Doelen	14
2.3.5.	Wat als we dit niet doen?	14
3.	Randvoorwaarden bedrijfsvoering	16
4.	Financiën	18
4.1.	Toelichting financieel overzicht	19
5.	Bijlage 1 Totaaloverzicht acties uit coalitieakkoord i.r.t. Strategische visie	27

1. Inleiding

De wereld om ons heen verandert en de maatschappelijke opgaven zijn groter in aantal en omvangrijker dan ooit. De oorlog in Oekraïne, de stikstofproblematiek en de vluchtelingenstroom naar Europa zijn slechts enkele voorbeelden van deze maatschappelijke opgaven. Als gemeente zullen wij een bijdrage moeten leveren aan het oplossen van deze opgaven zodat wij, maar vooral ook onze kinderen in de toekomst grotendeels nog steeds 'Mooi kunnen leven in Leudal'. Dit zijn geen eenvoudige opgaven maar complexe vraagstukken met grote onderlinge afhankelijkheden waarvoor geen eenduidige oplossingsrichtingen bestaan en waaraan verschillende belanghebbenden een bijdrage kunnen en moeten leveren. Voor elke gemeente zijn deze grote maatschappelijke opgaven gelijk maar zullen de oplossingen op lokaal niveau veelal van elkaar verschillen.

De nu voorliggende zomernota geeft ons als bestuur, u als raad en de gemeente als geheel een aantal handvatten om de komende jaren te werken aan een doorontwikkeling van onze gemeente. Om voor de gemeente de juiste keuzes te maken en koersvast te zijn, worden huidig beleid en toekomstige plannen getoetst aan de voorliggende thema's, effecten en doelen. De concrete actiepunten die voortvloeien uit deze zomernota zullen vervolgens worden opgenomen in de programmabegroting 2023 – 2026.

1.1. Opbouw document

In deze zomernota zijn drie centraal benoemde thema's uitgewerkt, te weten:

- Sociale basis
- Buitengebied
- Passend wonen

De thema's zijn hierin gekoppeld aan de ambities uit de strategische visie en door vertaald naar effecten, doelen en benodigde middelen. Daarnaast zijn vanuit het coalitieakkoord de actiepunten benoemd die bijdragen aan het behalen van de ambitie van het thema.

1.2. Proces

Op 21 december 2021 is de strategische visie "Mooi leven in Leudal" geamendeerd vastgesteld. Het amendement roept op om te komen tot een nadere uitwerking van de strategische visie en hetgeen daarin is opgenomen. Daarnaast zijn in 2022 gemeenteraadsverkiezingen gehouden, waarbij in juni het coalitieakkoord is gepresenteerd aan de raad. Tot slot is begin juni de meicirculaire 2022 gepubliceerd, die voor alle gemeenten in Nederland vergaande financiële gevolgen heeft. Dit heeft het college doen besluiten om de nadere uitwerkingen van de strategische visie, het coalitieakkoord en de meicirculaire samen te brengen in de zomernota.

1.3. Leeswijzer

Deze zomernota kan gezien worden als vervanger van de kadernota. Aan de hand van het coalitieakkoord en de strategische visie zijn drie thema's benoemd, die voor gemeente Leudal prioriteit dienen te krijgen. Zonder een gerichte aanpak van deze drie thema's komen de identiteit en toekomst van de gemeente, zoals omschreven in de Strategische Visie, in het geding. Deze thema's vloeien voort uit de strategische visie en de daarin geformuleerde opgaven, ambities en perspectieven.

In de zomernota worden per thema ambities, effecten en doelen geformuleerd. Als in deze zomernota over deze onderdelen wordt gesproken, geldt hiervoor de volgende duiding:

Maatschappelijke opgave

Een overkoepelend vraagstuk dat op een grote schaal en integraal opgelost moet worden. Er is sprake van verschillende facetten en invalshoeken en vaak ook van specifieke aandacht van politiek en/of media. De invulling van een maatschappelijke opgave kan sterk per organisatie verschillen en er zijn verschillende oplossingen denkbaar.

Thema

Een belangrijk vraagstuk dat voor de gemeente Leudal geldt, ontstaan vanuit een maatschappelijke opgave in combinatie met de lokale omstandigheden van de gemeente Leudal. Meestal zijn deze

thema's ook te benoemen voor gemeenten met eenzelfde profiel als de gemeente Leudal. Denk hierbij aan de oppervlakte van het buitengebied, diversiteit en hoeveelheid dorpen of kernen, of de bevolkingssamenstelling. Hoewel de thema's gelijk kunnen zijn, kan zowel het doel als de route ernaartoe verschillend zijn.

Ambitie

De ambitie is het streven naar een bepaald effect. In de gekozen opzet is dit het algemene doel van het thema ofwel waar draagt het thema in algemene zin aan bij. Het geeft een invulling op de opgave uit het desbetreffende thema.

Effect

Een effect is het gevolg van een handeling, ontwikkeling of werking, waardoor de ambitie van een thema behaald kan worden. Veelal zullen effecten zichtbaar of merkbaar zijn op de middellange/ lange termijn.

Doel

Een doel is een concrete beschrijving van een waarneembare actie of resultaat. Deze doelen zullen behaald worden door het uitvoeren van actiepunten. De mensen die werken aan een actiepunt en de middelen die beschikbaar zijn voor dit actiepunt, zullen moeten bijdragen aan de realisatie van de doelen. Het behalen van een reeks doelen draagt bij aan het zichtbaar maken van het effect op middellange/ lange termijn.

Vervolgens zijn op basis van het coalitieakkoord de diverse onderwerpen benoemd die bijdragen aan het behalen van de doelen binnen dit thema. De actiepunten die hieruit voortkomen nemen we op in de programmabegroting 2023 - 2026.

Voor elk thema zijn een visie en een ambitie opgenomen

De visie per thema is gebaseerd op de strategische visie. De daaraan gekoppelde ambitie vloeit voort uit het coalitieakkoord. Vervolgens zijn per thema de effecten, doelen en actiepunten beschreven om tot een invulling en oplossingsrichting te komen voor de aanpak van de thema's.

In een schema ziet dat als volgt uit:

Ambities uit strategische visie:

	Sociale basis	Buitengebied	Passend Wonen
Balans in ruimtegebruik		X	X
Levendige gemeente voor jong en oud	X		X
Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid		X	
Vitale verenigingen voor iedereen	X		
Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	X	X	X
Regionale koplopers duurzaamheid		X	
Partner in de regio	X		

Perspectieven uit de strategische visie:

	Sociale basis	Buitengebied	Passend Wonen
Landbouw binnen duidelijke kaders		X	
Aantrekkelijk en landelijk wonen			X
Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit	X		X
Duurzaamheid als leidend principe		X	X
Mooi leven is gezond leven	X		X
Partnerschap, participatie en communicatie	X	(X)	(X)

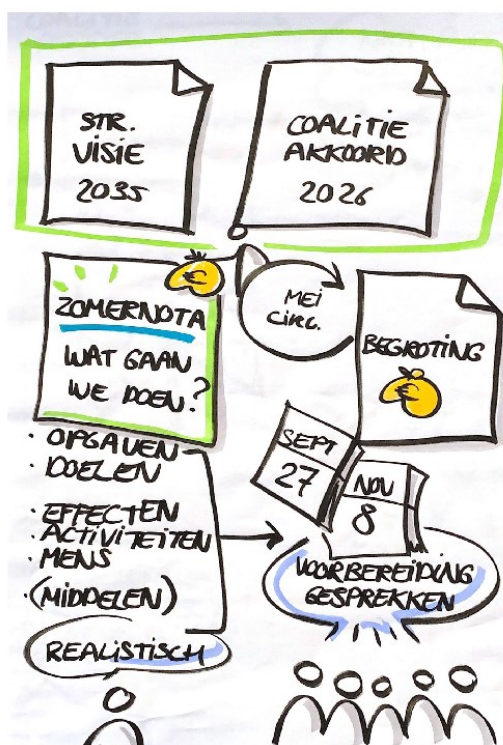
Tot slot is inzichtelijk gemaakt welke extra middelen nodig zijn om de geformuleerde effecten te realiseren. De financiële dekking van deze middelen zal vooralsnog voortkomen uit de extra middelen uit de meicirculaire en de gemaakte keuzes in het coalitieakkoord. Zonder inzet van die extra middelen is gerichte aanpak van de thema's niet haalbaar.

De opgaven op het gebied van **duurzaamheid, economie en mobiliteit** vormen de rode draad door de thema's heen. Deze onderwerpen zijn dermate verweven met maatschappelijke opgaven dat zij als medebepalend voor de invulling van het thema moeten gelden. De drie thema's kennen een grote mate van onderlinge afhankelijkheid. Actiepunten die onder het ene thema zijn opgenomen, kunnen mogelijk ook een bijdrage leveren aan de doelen onder een ander thema. Ze zijn in dat geval ondergebracht bij dat thema waar de bijdrage het grootst is. Ook kan het voorkomen dat er tegenstrijdige actiepunten zijn tussen verschillende thema's. Hierbij zullen keuzes moeten worden gemaakt om de gewenste oplossingsrichting te kiezen.

Gelet op de geschetste grote en omvangrijke maatschappelijke opgaven, wordt ook voorgesteld op een andere manier te werken en samen te werken. De zomernota geeft daarom een eerste inzicht in die nieuwe manier van werken. Hierbij staan de maatschappelijke opgaven centraal en werken gemeente, organisaties en inwoners organisatiegrensoverstijgend samen. Om de gewenste effecten te bereiken en tegelijkertijd ruimte te bieden voor creativiteit en innovatie, is het van belang om meer te sturen op realiseren van doelen en outputgericht werken. De ambtelijke organisatie zal hierin meebewegen. We verkennen de reikwijdte en impact van deze verandering van werkwijze en zullen deze de komende jaren inbedden in onze bedrijfsvoering.

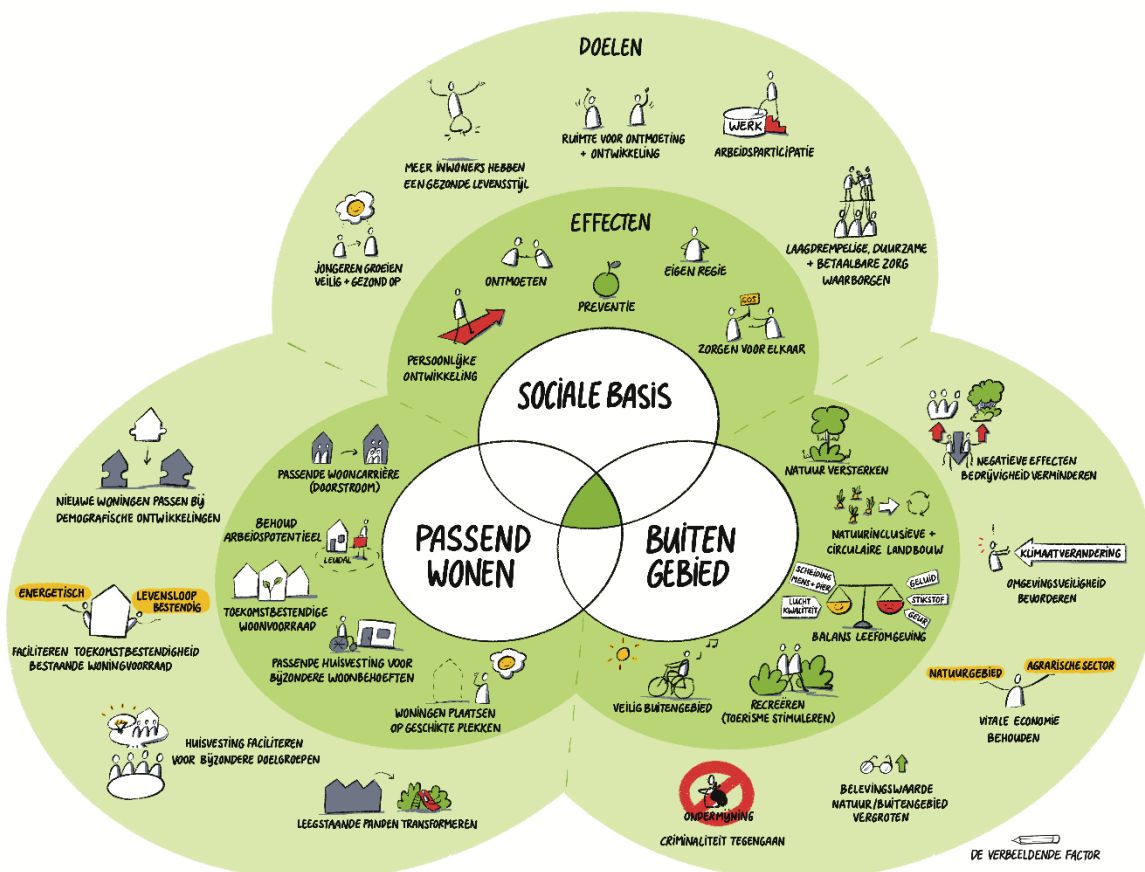
1.4. Vervolg

In het coalitieakkoord is afgesproken dat voor de programmabegroting 2024 – 2027 voor ten minste één onderdeel 'zero based budgetting' toegepast zal worden. Gedacht wordt om met het programma leefomgeving als pilot te beginnen. Tijdens de uitwerking hiervan zullen beleid(s-uitvoering) en de daarbij behorende budgetten worden afgezet tegen de in de zomernota benoemde thema's. Daarbij zal kritisch worden gekeken of de inzet van de budgetten bijdraagt aan het behalen van de effecten. Ook zullen waar mogelijk kritische prestatie-indicatoren worden geformuleerd zodat kan worden bepaald in welke mate de gewenste effecten ook behaald worden.

2. Opgaven voor de gemeente Leudal

Onze belangrijkste ambitie is een vitale plattelandsgemeente te zijn en blijven waar mensen graag wonen, werken en verblijven. We willen ons versterken als een groene ruimte tussen onze stedelijke buurgemeenten, met karakteristieke dorpen waar onze inwoners verbondenheid met elkaar blijven voelen. De drie thema's, evenals de omschrijvingen van de thema's, zijn niet uitputtend. De drie thema's geven echter voor een heel groot deel invulling aan de grootste maatschappelijke opgaven. Daarom omvat de zomernota juist deze thema's.

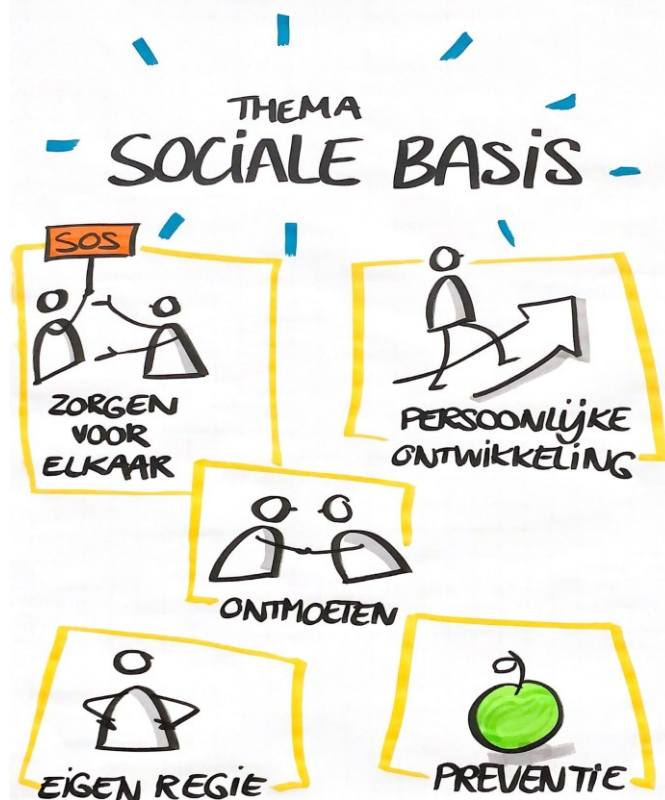
2.1. Thema 1 Sociale basis

2.1.1. Visie

In Leudal krijgt iedereen de kans om mee te doen. Het unieke karakter van Leudal is mede te danken aan het rijke verenigingsleven en de inwoners die elkaar kennen en iets voor elkaar (willen) doen. We zorgen voor elkaar, werken samen en genieten samen. Een ontmoetingsplek door middel van gemeenschappelijke voorzieningen, het realiseren van sportfaciliteiten en het faciliteren in de sociale ondersteuning zijn hierbij van belang om de saamhorigheid in Leudal te behouden. Om deze saamhorigheid die Leudal maakt tot wat het is te behouden, vinden wij het belangrijk om in al deze aspecten van het dagelijks leven te investeren.

2.1.2. Ambitie

Het realiseren van een sterke basis die bestaat uit wat inwoners met en voor elkaar doen en de meer professionele basisvoorzieningen. Een sterke basis zorgt ervoor dat iedereen zo veel mogelijk in zijn eigen kracht staat en in staat is om zijn eigen leven te leiden in alle aspecten van het dagelijkse leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. We werken daarom aan een bestendig aanbod van voorzieningen, waarbij hoge kwaliteit, veilige bereikbaarheid vanuit alle dorpen en toegankelijkheid voorop staan. Daarbij dient een oplossing gevonden te worden voor de uitdagingen op het gebied van accommodaties. Het gaat hier met name om terugloop in ledenaantallen, bezettingsgraden, omvang en soorten accommodaties. Naast het bieden van goede, fysieke voorzieningen worden onze inwoners, indien nodig, ondersteund met de specialistische voorzieningen vanuit het sociaal domein.

2.1.3. Effecten

Voor het thema sociale basis zijn een vijftal effecten benoemd.

1. Eigen regie

Onze inwoners nemen regie over hun eigen leven, daardoor komen ze meer in hun eigen kracht te staan en zijn ze minder afhankelijk van de gemeente. Daarbij wonen zij langer thuis in een voor hun passende woning.

2. Zorgen voor en met elkaar

De sociale cohesie in de gemeente stijgt, omdat onze inwoners voor elkaar zorgen. Dit voorkomt vereenzaming en vermindert een beroep op de laagdrempelige zorg.

3. *Ontmoeten*

In Leudal zijn faciliteiten om elkaar binnen en buiten te ontmoeten. Deze faciliteiten (verenigingen, maatschappelijke voorzieningen, etc.) zijn voor iedereen toegankelijk, waarbij vraag en aanbod samenkomen. De ontmoetingsplaatsen zorgen voor leefbare kernen, gezonde leefstijl bij inwoners, behoud van jongeren en tegengaan van vereenzaming.

4. *Preventie*

Onze inwoners hebben een gezonde leefstijl en ervaren zo weinig mogelijk problemen. Met preventie wordt het bewustzijn op en gezond leven vergroot. Zo worden problemen voorkomen en verminderd, waardoor de inzet van zware zorgtrajecten afneemt.

5. *Ontwikkeling en inzet op talent van jeugdigen*

De inzet op ontwikkeling van jeugdigen en hun talenten wordt gedaan om het toekomstperspectief te verhogen. Het aanbod van de ontwikkelingsmogelijkheden worden op peil gehouden en vergroot waar mogelijk.

2.1.4. Doelen

Voor het realiseren van de benoemde effecten zijn vijf doelen geformuleerd. Naarmate de tijd vordert kunnen deze doelen worden aangevuld dan wel vervangen worden door andere doelen.

1. *Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl*

Inwoners blijven zo lang mogelijk in 'positieve gezondheid'. We stimuleren inwoners actief een gezonde leefstijl aan te houden. We willen het aanbod van sport, bewegen, voeding en gezondheid beter koppelen en kenbaar maken bij inwoners. Verschillende aspecten dragen bij aan een gezonde leefstijl en elke inwoner kan bepalen welk het best passend is. Het verbeteren van een gezonde leefstijl van onze inwoners draagt er ook aan bij dat zij gezond ouder kunnen worden en langer in de eigen woning kunnen blijven wonen.

2. *Waarborgen van laagdrempelige, duurzame en structureel betaalbare zorg*

We willen onze inwoners laagdrempelige zorg aanbieden die blijvend effect heeft op hun gezondheid. Hiermee willen we langdurige trajecten voorkomen en de drempel om een zorgvraag te stellen verlagen. Daarom gaan we de komende jaren verder inzetten op preventieve maatregelen die zoveel als mogelijk integraal worden opgepakt. Daarbij is het realiseren van de taakstelling een belangrijk uitgangspunt voor een structureel betaalbare zorg.

3. *Jongeren groeien gezond en veilig op*

De jeugdige inwoners van Leudal zijn de toekomst van onze gemeente. Voor hen is het van belang dat ze op een goede en veilige manier kunnen opgroeien. We investeren daarom in onderwijs, sport, cultuur en eerstelijnszorg. Waar nodig wordt het aanbod meer gecentraliseerd zodat kwaliteit prevaleert boven kwantiteit. Hierbij streven we naar een goede aansluiting van aanbod op vraag. We inventariseren de wensen van jeugdige inwoners zodat zij op allerlei gebieden op de gewenste manier kunnen worden gefaciliteerd.

4. *Ruimte voor ontmoeting en ontwikkeling*

We vinden het belangrijk dat binnen de gemeente Leudal ruimte is voor ontmoeting en ontwikkeling. Daarom gaan we investeren in kunst en cultuur, toekomstbestendige sport- en gemeenschapsaccommodaties, bibliotheekwerk en het onderwijs. Inwoners moeten voldoende mogelijkheden geboden worden om deel te kunnen nemen aan het sociaal-maatschappelijke leven en er moet voldoende aanbod zijn waarvan zij gebruik kunnen maken. Daarin zoeken we de samenwerking met onze lokale en regionale partners.

5. *Arbeidsparticipatie*

We willen onze inwoners laten participeren ook in relatie tot de arbeidsmarkt. We streven ernaar om iedereen te helpen bij het begeleiden naar werk. Indien werk (tijdelijk) niet haalbaar blijkt, zoeken we voor deze inwoners een passende oplossing. Meedoen kan op vele manieren, via (begeleid) werk, onderwijs, dagbesteding of vrijwilligerswerk, maar ook via sport, cultuur of verenigingsleven.

2.1.5. Wat als we dit niet doen?

De verwachte demografische ontwikkeling van de gemeente Leudal leidt ertoe dat er in de toekomst meer ouderen wonen en minder kinderen geboren worden. Als Leudal een aantrekkelijke

woon- en leef gemeente wil blijven, zal de gemeente op sociaal vlak moeten inspelen op deze ontwikkeling. Als we dit niet doen, zullen inwoners een minder prettige leefomgeving hebben en trekken jongeren uiteindelijk weg uit Leudal. Investerings zijn daarom noodzakelijk om aantrekkelijk te blijven.

Voor het realiseren van bovenstaande doelen en effecten is het nodig dat de gemeente een focus legt op preventie. Waar de gemeente tot op heden vaak een reactieve rol heeft gespeeld, is het tijd om op allerlei sociale gebieden een proactieve houding aan te nemen. Want voorkomen is beter dan genezen. Als we onze houding niet veranderen, verslechtert de gezondheid van onze inwoners (zowel mentaal en fysiek) en zullen de zorguitgaven voor inwoners en gemeente nog harder groeien dan ze op dit moment al doen. Daarnaast zullen leefbaarheid, saamhorigheid en veiligheid verminderen en trekken inwoners weg uit de gemeente (om in sociale behoeften te voorzien of zelfs om te wonen). De gemeente zal daarom aan de voorkant moeten streven naar het behalen van bovenstaande doelen. Deze vergen een investering aan de 'voorkant', maar leiden tot minder uitgaven, werk en zorgen aan de 'achterkant'. Hoewel het maatschappelijke rendement uiteindelijk niet volledig of niet altijd door de gemeente wordt terugverdiend, zal toch de gemeente de eerste stappen moeten nemen en de eerste investeringen doen. Het gaat immers om de effecten die we in de samenleving als geheel willen behalen.

2.1.6. Financieel evenwicht in het sociaal domein Leudal

Op 3 november 2020 heeft de raad het plan van aanpak Duurzaam evenwicht in het Sociaal Domein vastgesteld.

Hoewel de afgelopen jaren door de ingezette maatregelen en de komst van extra rijksmiddelen ter compensatie van ongewenste effecten de financiële taakstelling werd gerealiseerd is er nog een slag te slaan.

Het is nog niet gelukt de omslag te maken die gaat leiden tot structureel financieel evenwicht in het sociaal domein. Enerzijds door exogene factoren zoals veranderende wetgeving, verandering in de bevolkingssamenstelling en doordecentralisatie van taken. Anderzijds door het ontbreken van benodigde slagkracht binnen de ambtelijke organisatie en de samenwerkingsverbanden.

Het opgavegericht werken zal, zoals genoemd in het coalitieakkoord, zal geïntroduceerd worden in het Sociaal Domein om een stevige basis voor de toekomst te leggen.

Duurzaam evenwicht is geen kwestie van korte-termijn oplossingen.

De inhoudelijke maatregelen en het tot nu ingezette proces bieden geen vooruitzicht op structurele realisatie van de financiële taakstelling, nog op realistische haalbaarheid daarvan.

Een diepgaander vervolgproces is nodig om inzicht te krijgen in realistische resterende mogelijkheden om de taakstelling te realiseren en de keuzes voor te kunnen leggen die daarbij horen. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de regie die we als individuele gemeente hebben, maar kijken we ook kritisch naar onze (regionale) samenwerkingspartners, omdat wij ook daar nog mogelijkheden zien voor een efficiëntere werkwijze. Hierover zullen dan ook op korte termijn met elkaar in gesprek gaan.

Bestaande afspraken rond samenwerking, (sturing op) realisatie van afspraken en kwaliteit van rapportages en data worden tegen het licht gehouden en als dit aanleiding geeft voor andere keuzes zullen deze voorgelegd worden.

Bijstellingen van budgetten door het Rijk kunnen niet buiten beschouwing worden gelaten bij het realistisch begroten van de uitgaven in het Sociaal Domein. Deze zijn immers het gevolg van het corrigeren van eerder gedane aannames of positieve/negatieve effecten voor gemeenten of compenseren nieuwe ontwikkelingen.

Verder volgen de ontwikkelingen in het sociaal domein elkaar dusdanig snel op dat het inspringen daarop en voeren van regie op maatregelen dusdanig arbeidsintensief is dat het nodig is inzicht te krijgen in benodigde adequate slagkracht om toekomstbestendig te kunnen werken.

Het realiseren van dit proces zal investeringen qua capaciteit vergen (tijdelijk en structureel, zie onder punt 38 in de toelichting financieel overzicht van paragraaf 4.1).

Dit proces zal leiden tot vergaande maatregelen om de noodzakelijke zorg betaalbaar te houden.

2.2. Thema 2 Buitengebied

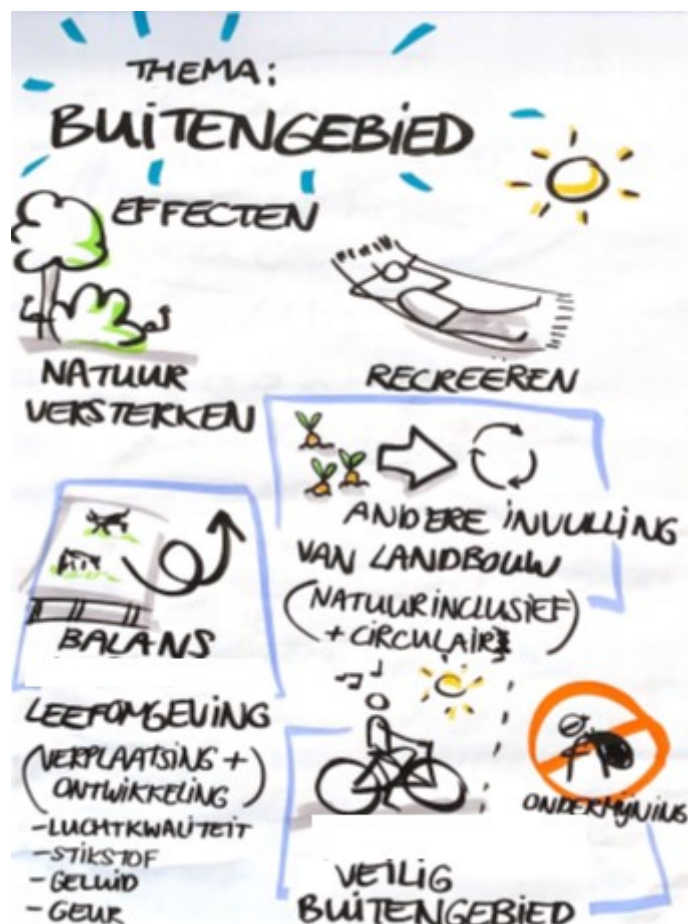
2.2.1. Visie

In Leudal hebben we een uniek buitengebied dat zich kenmerkt door natuur, bedrijvigheid in de toeristische sector en de landbouw. Rust, ruimte en groen en de diversiteit in landschapstypen in het buitengebied zorgen voor een hoge kwaliteit en een onderscheidend karakter. We streven naar een duurzaam ruimtegebruik waarin kwaliteit van natuur en landschap zijn gewaarborgd en een goede verbinding ontstaat met de kernen.

2.2.2. Ambitie

Het versterken van de rust en groene ruimte en omvormen van het buitengebied in Leudal. Wij geven sturing aan de ingezette autonome ontwikkeling waarin de landbouwsector transformeert (bedrijven stoppen, noodgedwongen of niet) en tegelijkertijd grote ruimtevragers een claim leggen op het buitengebied (bijvoorbeeld hernieuwbare energie). De negatieve effecten van de agrarische sector op inwoners en natuur moeten worden verlaagd door toepassing van nieuwe technieken, verplaatsing of beëindiging. Het reeds ingezette beleid om te komen tot scheiding van mens en dierconcentraties wordt (versterkt) doorgezet. Een extra uitdaging zijn de opgaven die in dit verband vanuit rijk en provincie op gemeenten afkomen maar die naar verwachting pas in 2023 duidelijker zullen worden.

We bieden perspectief door ruimte te geven aan nieuwe economische dragers, natuurversterking en een natuurinclusieve landbouw. Daarbij zijn de kernkwaliteiten en de draagkracht van het landschap leidend. Uitbreiding van zorg- of woonvoorzieningen is in het buitengebied niet wenselijk. Omvorming van voormalige bedrijfswoningen naar een reguliere woning(en) is alleen mogelijk wanneer sprake is van een goed woon- en leefklimaat en van sloop van voormalige bedrijfsbebouwing.

2.2.3. Effecten

1. *Versterken van de natuur*

De natuur in het buitengebied wordt versterkt om het unieke karakter en de identiteit van de gemeente Leudal in stand te houden. Daarnaast bevordert de natuurversterking ook het toeristisch recreatief klimaat en ervaren inwoners rust en ruimte voor ontspanning.

2. *Stimuleren van recreatie en toerisme*

De recreatieve en toeristische mogelijkheden in het buitengebied worden verbeterd door het toevoegen van hoogwaardige voorzieningen. De verbinding wordt hierbij gelegd tussen de diverse cultuurhistorische, natuurlijke en bijzondere speerpunten in de gemeente en daarbuiten.

3. *Natuurinclusieve en circulaire landbouw*

De natuur inclusieve en circulaire landbouw wordt bevorderd, waarbij een oplossing wordt geboden voor vraagstukken die spelen op het gebied van landbouw, natuurkwaliteit en klimaatadaptatie.

4. *Verbeteren van de leefomgeving*

In het buitengebied wordt de leefomgeving verbeterd door versterkt een verdere scheiding aan te brengen tussen mens en dier. De leefbaarheid blijft behouden door middels een gebiedsgerichte aanpak werk te maken van de opgaven op het gebied van stikstof, klimaatadaptatie, klimaatadaptatie etc.

5. *Veilig buitengebied*

De veiligheid in het buitengebied is gewaarborgd zowel op het gebied van criminaliteit als ook op het gebied van verkeer en vervoer.

2.2.4. Doelen

1. *Het behouden van een vitale economie in het buitengebied*

We willen de economische levensstandaard in het buitengebied behouden of verbeteren. Dit doen we door het bieden van ruimte aan innovatieve bedrijven, kwalitatieve bedrijventerreinen, recreatieve voorzieningen en andere vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. De transformatie van de agrarische sector (de veehouderijen) heeft (ook) grote gevolgen voor de verwerkende bedrijven. Op diverse schaalniveaus gaan we de dialoog aan over de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de gemeente en de regio en de inwoners. Door het bieden van een ruimtescheppend kader voor de huisvesting van internationale werknemers anticiperen wij op het behoud van arbeidspotentieel voor diverse sectoren.

2. *Het vergroten van de belevingswaarde van de natuur in het buitengebied voor inwoners en bezoekers*

We willen de belevingswaarde van de natuur in het buitengebied vergroten. Dit doen we samen met de agrariërs die een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een gevarieerd buitengebied en de recreatief toeristische sector die educatie over onze cultuur, kernkwaliteiten en bijzondere omgeving dicht bij inwoners en bezoekers kan brengen. We bieden kwalitatieve overnachtingsmogelijkheden, veilige (fiets)verbindingen en aantrekkelijke routenetwerken tussen (kenmerkende, natuur of cultuurhistorische) trekpleisters.

3. *Verminderen van de negatieve effecten door bedrijvigheid in het buitengebied op de gezondheid van inwoners en de kwaliteit van de natuur*

We willen de effecten op de gezondheid van inwoners en op de kwaliteit van natuur door bedrijvigheid verminderen. Dit doen wij door een gebiedsgerichte aanpak waarbij wij diverse opgaven tegelijkertijd én samen met de betrokkenen oppakken. Dit vraagt om een fundamenteel andere werkwijze dan tot nu toe gewoon is in de gemeente Leudal. We scheppen duidelijke randvoorwaarden en houden ons daaraan, betrekken vroegtijdig de betrokkenen en geven richting aan de aanpak. Deze aanpak kan overigens niet los staan van de opdracht van de hogere overheden aan de gemeente om gebiedsgericht invulling te geven aan het landelijk gebied (Nationaal Programma Landelijk Gebied). Hierbij hebben we begrip voor elkaars belangen en proberen we in gezamenlijkheid tot een oplossing komen.

4. *Bevorderen van de omgevingsveiligheid die onder druk staat van klimaatverandering*

We willen de invloeden van klimaatverandering in het buitengebied tegengaan. Dit doen we door gebieds- of themagericht maatregelen te treffen zoals het aanbrengen van vergroening, het vasthouden van water of juist het afvoeren van water. Dit doen wij niet alleen, maar we trekken samen op met (keten)partners.

5. *Tegengaan van criminaliteit*

We willen de criminaliteit in het buitengebied tegengaan door de sloop van leegstaande bebouwing te stimuleren of hiervoor een passende nieuwe bestemming te vinden. Wij bieden diverse mogelijkheden voor de aanpak van vrijkomende (agrarische) bebouwing. Bijvoorbeeld in de vorm van recreatie en toerisme, bedrijvigheid of sloop. Niet alle mogelijkheden zijn op iedere plek beschikbaar. (Blijvend) leegstaande bebouwing wordt gecontroleerd en bij overtredingen wordt gehandhaafd.

2.2.5. Wat als we dit niet doen?

De doelen en effecten zoals hiervoor omschreven gaan uit van een actieve en regisserende overheid. Dit is onontkoombaar. Bestemmingsplannen, beleidskaders en visies gaan uit van een wensbeeld en roepen (impliciet) inwoners en ondernemers op om initiatieven te ontwikkelen die passen binnen de gestelde kaders. Deze initiatieven worden beoordeeld en al dan niet gerealiseerd. In een steeds sneller veranderende wereld, waarin keuzes niet altijd gemaakt kunnen worden om een betere situatie voor het individu te recreëren, ontstaat 'pijn'. De 'pijn' wordt bijvoorbeeld gevoeld door een agrariër die noodgedwongen moet stoppen, niet meer in zijn (bedrijfs)woning kan blijven wonen, geen of onvoldoende pensioen kan genieten en/of geen middelen heeft of krijgt om iets anders te doen en/of bedrijfsbebouwing te slopen. Het is niet realistisch te denken dat dit zich vanzelf oplost. Ook versterking van natuur gaat niet vanzelf; dit kost energie en inzet van financiële middelen en vraagt expertise. Onze toetsende rol moet veranderen in een regisserende rol. Daarnaast ligt de vraag voor of en zo ja, in welke mate, de bereidheid bestaat 'pijn' te verzachten in de vorm van deskundige hulp bij transformatie of beëindiging of financiële hulp die drempelverlagend werkt bij sloop of beëindiging. Zonder juiste en voldoende capaciteit en middelen is de gemeente niet in staat deze regisserende rol te vervullen. Een reactieve rol blijft dan het devies. Met als gevolg dat opgaven niet adequaat en effectief worden aangepakt. En dit, op zijn beurt, kost op de lange termijn (ook) extra geld en/of energie.

2.3. Thema 3 Passend wonen

2.3.1. Visie

Leudal is een prachtige plek om te wonen vanwege onze karakteristieke dorpen die zijn omringd door natuur en ruimte. Het woon- en leefklimaat is over het algemeen goed. We streven naar levendigheid in de dorpen door ontmoeting voor jong en oud mogelijk te maken en onderlinge betrokkenheid te versterken.

2.3.2. Ambitie

We bieden de ruimte voor passende woningen in de kernen, afgestemd op de demografische en economische ontwikkeling en met respect voor de kenmerkende ruimte en groen in de directe omgeving. We bieden de beleidsruimte voor de bouw van extra woningen, (mede) gericht op de werkgelegenheid in de regio Zuid Oost Brabant; (nieuwe) inwoners zijn bereid afstand te overbruggen gelet op de aantrekkelijke woonomgeving die we te bieden hebben. We stimuleren de verbouw van onze bestaande woningvoorraad (energetisch en langer thuiswonen), de transformatie van leegstaand of vrijkomend commercieel of maatschappelijk vastgoed en faciliteren nieuwbouw. Dit doen wij voornamelijk vanuit collectieve wensen van inwoners (collectieve burgerinitiatieven).

2.3.3. Effecten

1. Het hebben van een toekomstbestendige woningvoorraad, waarbij (potentiële) inwoners een passende wooncarrière kunnen doormaken.

De ruimte wordt geboden om de bestaande woningvoorraad toekomstbestendig(er) te maken en de juiste nieuwe woningen te (laten) bouwen. Het woningaanbod is hiermee aantrekkelijk voor de diverse doelgroepen, kwaliteit van de woningen wordt hoog gehouden en de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid worden behaald.

2. *Woningen zodanig inpassen dat ruimte voor groen en bewegen in de kernen wordt behouden en vitaliteit in de kernen wordt bevorderd*

Woningen worden ingepast met ruimte voor groen en bewegen in de kernen, zodat gezondheid en vitaliteit van de inwoner wordt bevorderd.. Goede en veilige (fiets)verbindingen zorgen niet alleen voor een goede bereikbaarheid, maar faciliteren ook beweging, ontmoeting en ontspanning. Zo ontwikkelen we de groene ruimte tussen de stedelijke buurgemeenten waar mensen graag blijven wonen, werken en verblijven.

2.3.4. Doelen

1. *Faciliteren bij het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad (energetisch en levensloopbestendig)*

We willen woningeigenaren stimuleren de bestaande woningvoorraad klaar te maken voor de toekomst. Daarom faciliteren wij bij het energetisch en levensloopbestendig maken van deze voorraad. Dit doen wij door woningeigenaren te adviseren en waar nodig en mogelijk te ontzorgen. Wanneer financiële regelingen van hogere overheden komen te vervallen, bekijken we welke drempelverlagende middelen kunnen worden ingezet om de verbouw van woningen te faciliteren.

2. *Faciliteren van de huisvesting van bijzondere doelgroepen passend bij de vraag*

Bijzondere doelgroepen (zoals kwetsbaren, statushouders, woonwagenbewoners, vluchtelingen, etc.) verdienen een (t)huis in Leudal. We willen hun een passende huisvesting in de gemeente (laten) bieden. Vergroting van het aanbod sociale huurwoningen is hierbij nodig. Bovendien zorgt dit voor meer betaalbare (huur)woningen in de dorpen. Wij maken een zorgvuldige belangenafweging waarbij de draagkracht van de omgeving een belangrijke factor is. De woningbouwontwikkeling voor reguliere woningen en bijzondere doelgroepen loopt relatief parallel. We maken een start met de overdracht van huurwoonwagens naar woningbouwcoöperaties. De beleidsruimte voor huisvesting van internationale werknemers wordt gehandhaafd waardoor huisvesting van (toekomstige) arbeidskrachten mogelijk is en blijft.

3. *Behoud van het arbeidspotentieel dat bijdraagt aan de economie van Leudal of de regio*

We willen het benodigde arbeidspotentieel in Leudal behouden en waar nodig aantrekken. Zo faciliteren en ondersteunen we de economie in de gemeente en de regio.

4. *Inzetten op de transformatie van leegstaande panden met behoud van groen in de kernen*

We willen de transformatie van leegstaande of vrijkomende commerciële of maatschappelijke panden naar betaalbare woningen stimuleren. Op deze manier voorkomen we verloedering en bieden we woonruimte voor diverse doelgroepen. De transformatie van bestaand vastgoed helpt bij het behoud van groen en ruimte in de kernen.

5. *Nieuwe woningen passen bij de demografische ontwikkeling van de kernen*

Nieuwe woningen of woningbouwplannen sluiten aan bij de behoefte (op lange(re) termijn). Collectieve initiatieven van inwoners worden toegejuicht en gefaciliteerd.

2.3.5. Wat als we dit niet doen?

Het bieden van passende woonruimte voor inwoners, inclusief de huisvesting van bijzondere doelgroepen, kan slechts in beperkte mate via nieuwbouw. Het merendeel van de voorraad bestaat uit bestaande woningen, die (nog) niet of niet voldoende toekomstbestendig zijn. Hierdoor vindt onvoldoende doorstroming op de woningmarkt plaats. Nieuwbouw (alleen) is geen oplossing voor deze opgave. Wanneer besloten wordt niet actief te stimuleren en niet te faciliteren in de verbouw van woningen, worden onvoldoende maatregelen getroffen om de woningen toekomstbestendig te maken. Het resultaat hiervan is geen doorstroming op de woningmarkt, onveilige woonsituaties (bijvoorbeeld langer thuis moeten wonen maar eigenlijk niet meer kunnen in die woning), niet courante en -op termijn- leegstaande of verloederde woningen in de dorpskernen. Energetisch onvoldoende woningen zorgen bovendien voor (onaanvaardbaar) hoge woonlasten. Deze zaken zijn los van elkaar al impactvol, maar tezamen zetten zij de leefbaarheid van en draagkracht in de kern ook nog eens stevig onder druk.

Nieuwe woningen behoren naast een dak boven het hoofd, ook een veilig en aantrekkelijk thuis te bieden. Dit betekent dat we meer dan voorheen de nadruk leggen op initiatieven die ontstaan vanuit collectieve wensen en initiatieven uit de dorpen; nabuurschap, zorgen voor elkaar en een

hand in de rug helpen inwoners om langer thuis te kunnen blijven wonen. Dit soort initiatieven willen wij in het bijzonder faciliteren, omdat deze de inwoners ten goede komen en de druk op de gemeentelijke voorzieningen en middelen kunnen verlagen. Als wij deze initiatieven niet actief faciliteren en registreren lopen inwoners vast op complexe procedures.

Nieuwbouw wordt steeds lastiger; de ruimte is beperkt, de voorbereiding en realisatie is kostbaar en de weerstand in de omgeving groeit. Een reactieve houding van de gemeente past niet meer bij deze opgave. Snellere doorlooptijden, duidelijke randvoorwaarden en een goede dialoog met de omgeving vergroten de slagingskans van nieuwe ontwikkelingen.

3. Randvoorwaarden bedrijfsvoering

We kunnen deze ambities alleen realiseren als we anders gaan werken en anders gaan sturen.

Deze ambities vragen om een integrale procesaanpak zowel intern als extern waarbij alle belanghebbenden een rol kunnen en mogen spelen zodat we tot betere en meer gedragen oplossingen komen. De Omgevingswet stelt niet voor niets de maatschappelijke opgaven en een goede participatie daarover centraal. De eerste stappen op dit vlak zijn gezet, onder meer middels procesregie en accountmanagement. Deze stappen vragen een verdere ontwikkeling van reactief en informerend naar actief en regisserend. Deze uitgangspunten maken deel uit van het participatiebeleid deel 1 en 2 dat in het kader van de Omgevingswet wordt opgesteld. Daarbij spreekt het voor zich, dat de samenwerking verder gaat dan de gemeentelijk grenzen. Ook regionaal, provinciaal en interregionaal werken we samen werken om onze ambities waar te maken.

Doorontwikkeling organisatie

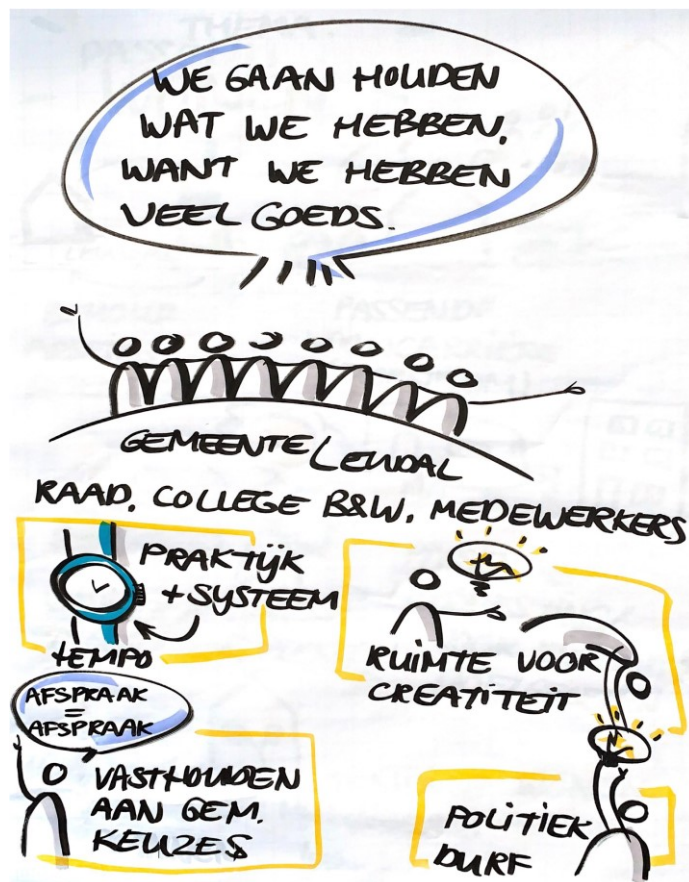
Het anders werken en anders sturen, vraagt ook om een kwantitatieve en kwalitatieve opschaling en versterking van de gemeentelijke organisatie. De afgelopen jaren is mede bezuinigd op de organisatie om een financieel gezonde gemeente te blijven. Hierdoor zijn wettelijke taken uitgevoerd, maar is geen ruimte geweest voor doorontwikkeling van de organisatie. Daarom zijn we als gemeente nauwelijks in staat om een actieve en regisserende rol te pakken in het oplossen van uitdagingen en het standaard bieden van de juiste dienstverlening. Doorontwikkeling van onze organisatie is noodzakelijk. Daarom is het onvermijdelijk om binnen alle beleidsdomeinen de capaciteit te verhogen. Deze extra capaciteit is nodig om achterstanden in de basis weg te werken en geeft de ruimte die nodig is om proactief te kunnen handelen en opgaven creatief en innovatief te benaderen en op te lossen. Indien de aangevraagde formatie niet wordt toegekend, is de gemeente niet in staat deze regisserende rol te vervullen. Een reactieve rol blijft dan het devies. Met als gevolg dat opgaven niet adequaat en effectief worden aangepakt. En dit, op zijn beurt, kost op de lange termijn (ook) extra geld, extra inzet en/of energie. Daarnaast hebben we een verhoogde aandacht voor het relatief hoge verloop in onze gemeente en de krapte op de arbeidsmarkt. In ons HR-beleid zetten we daarom verhoogd in op het binden en boeien van medewerkers. We gaan daarbij inzetten op "employer branding" om de unieke gemeente die we zijn ook op de arbeidsmarkt te profileren.

Informatievoorziening

Voor een gemeente, als informatie verwerkende dienstverlener, zal blijvend geïnvesteerd moeten worden in de informatievoorziening. Wet- en regelgeving, informatieveiligheid en privacy maar ook externe omstandigheden, zoals Corona, vragen continue aanpassing van processen en systemen. Ook vinden veranderingen plaats door meer hybride werken.

Daarnaast erkennen we dat om de gewenste effecten te bereiken het outputgericht sturen en werken belangrijker is dan ooit. Daarin zal ook een beweging naar meer datagedreven werken een ondersteunende rol innemen in het maken van beleid, het meten van behaalde resultaten, het realiseren van doelen en daarmee in de gewenste effecten. Om zover te komen zal naast de (reguliere) investeringen op wet- en regelgeving, informatieveiligheid en privacy en de technische facilitering een omvangrijke investering in ons intern informatiemanagement en de bijbehorende ICT nodig zijn. Hierbij zal de aandacht vooral uitgaan naar het digitaal volwassen maken van de organisatie (basisvoorwaarde), het ontwikkelen van ons datamanagement (als randvoorwaarde om datagedreven te werken) en het verbeteren van de robuustheid en wendbaarheid van onze informatievoorziening.

We zien een trend binnen de informatievoorziening waarbij organisaties (niet alleen lokale overheden) een grotere regie-taak nemen op het gebied van informatievoorziening en minder focussen op het beheer. Dit zorgt ervoor dat er meer ruimte komt om samen met leveranciers processen te verbeteren en informatie uit te wisselen met partners. We zijn ons bewust van de mogelijkheden die dit kan bieden en volgen deze ontwikkelingen. Hierdoor verandert (op het gebied van informatievoorziening) de rol van de gemeente van een beheerorganisatie naar een regieorganisatie. Deze veranderingen staan omschreven in de visie op Informatievoorziening en ICT en dit zal in het komende jaar verder uitgevoerd worden.

				2022	2023	2024	2025	2026
Nummer	Thema	Begrotingssaldo vóór realisatie taakstellingen en vóór bijstellingen	Incidenteel / structureel	677.651	876.483	231.619	468.102	1.287.905
1	Algemeen	Bijstellingen kaderbrief 2023 - 2026	S	0	-1.056.090	-1.078.913	-1.089.368	-1.102.291
2	Algemeen	Bijstellingen op basis van losse raadsbesluiten	S	-265.416	-92.754	-99.746	-101.258	-168.500
3	Algemeen	Schrappen 75% gelden jeugdzorg obv brief provincie	S	0	-1.487.728	-1.395.880	-1.285.456	-1.285.456
4	Algemeen	Uitkomsten doorrekening meicirculaire	S	1.425.839	6.124.384	6.699.598	8.677.048	4.095.974
5	Algemeen	Inflatiedoorrekening OZB 3,1% ipv 2,7%	S	0	26.410	26.410	26.410	26.410
6	Algemeen	Extra OZB ivm hogere grondslag	S	0	81.894	81.894	81.894	81.894
7	Algemeen	Extra OZB 2% per jaar (exclusief inflatie)	S	0	0	137.786	278.328	421.680
8	Algemeen	Inflatiedoorrekening OZB o.b.v. pNB uit de meicirculaire	S	0	0	175.677	362.861	531.421
9	Algemeen	Bijstelling budget college en raad ivm indexering voorgaande jaren	S	0	-57.000	-57.000	-57.000	-57.000
10	Algemeen	Wachtgeld wethouders	S	-66.496	-124.678	-116.364	-58.182	0
11	Algemeen	Verlaging naar 3,9 FTE Wethouders	S	0	34.825	34.825	34.825	34.825
12	Algemeen	Afschaffen hondenbelasting	S	0	-222.300	-222.300	-222.300	-222.300
13	Sociale basis	Muziekonderwijs naar oude regeling (2/3 subsidiëren)	S	0	4.851	4.851	4.851	4.851
14	Sociale basis	Verhogen van de bijdrage aan bibliotheekwerk	S	0	PM	PM	PM	PM
15	Sociale basis	Structureel budget voor ondermijning ter hoogte van de versterkingsgelden	S	0	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
16	Sociale basis	Onderwijshuisvesting	S	PM	PM	PM	PM	PM
17	Sociale basis	Preventiemaatregelen (POH's, Armoede, algemeen)	S	PM	PM	PM	PM	PM
18	Sociale basis	Preventiemaatregel jongerenwerker	S	0	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
19	Sociale basis	Speeltuinenbeleid	S	PM	PM	PM	PM	PM
20	Sociale basis	Behoeft onderzoek jeugd	I	0	-15.000	0	0	0
21	Sociale basis	Extra aandacht voor woningen statushouders	I	0	-40.000	-40.000	-40.000	0
22	Buitengebied	Budget voor procesregisseur	S	0	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
23	Buitengebied	Projectbudget gebiedproces	I	PM	PM	PM	PM	PM
24	Buitengebied	Stimuleringsregeling agrarische bebouwing	I	PM	PM	PM	PM	PM
25	Buitengebied	Oprichting energiebedrijf	S	PM	PM	PM	PM	PM
26	Buitengebied	Omgevingswet	S	PM	PM	PM	PM	PM
27	Buitengebied	Maatregelen buitengebied	S	PM	PM	PM	PM	PM
28	Algemeen	Projectbudget overdracht woonwagenlocaties	I	0	-350.000	0	0	0
29	Passend Won	Projectbudget omvorming eigen posities vastgoed	I	0	-250.000	0	0	0
30	Passend Won	Regeling transformatie bestaande woningvoorraad	I	PM	PM	PM	PM	PM
31	Passend Won	Branding van Leudal als woongemeente	S	PM	PM	PM	PM	PM
32	Passend Won	Woningmarktonderzoek	I	0	-60.000	0	0	0
33	Algemeen	Aanvulling stelpost loon- en prijscompensatie obv pbbp uit meicirculaire 2022	S	0	-759.632	-1.163.053	-1.607.492	-2.616.350
34	Algemeen	Vormen stelpost loonstijging CAO obv CAO Rijk	S	0	-854.941	-1.574.874	-1.574.874	-1.574.874
35	Buitengebied	1,42 FTE BOA's	S	0	-85.743	-85.743	-85.743	-85.743
36	Buitengebied	0,7 FTE beleidsmedewerker veiligheid	S	0	-60.150	-60.150	-60.150	-60.150
37	Buitengebied	1 FTE Handhavingsjurist	S	0	-97.878	-97.878	-97.878	-97.878
38	Sociale basis	Capaciteit sociaal domein	S	0	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
39	Buitengebied	1 FTE beleidsmedewerker landbouw	S	0	-97.878	-97.878	-97.878	-97.878
40	Buitengebied	1 FTE beleidsmedewerker natuur/klimaat	S	0	-97.878	-97.878	-97.878	-97.878
41	Buitengebied	1 FTE Groene BOA	S	0	-60.383	-60.383	-60.383	-60.383
42	Algemeen	0,67 FTE Klantcontactcentrum	S	0	-36.866	-36.866	-36.866	-36.866
43	Algemeen	1 FTE Medewerker frontoffice burgerzaken	S	0	-60.383	-60.383	-60.383	-60.383
44	Algemeen	2 FTE trainee organisatiebreed	S	0	-120.765	-120.765	-120.765	-120.765
45	Algemeen	Dakpanconstructie pensionering	S	0	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
46	Algemeen	Knelpunten personele capaciteit regulier	S	PM	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
47	Algemeen	Nieuwe voorziening APPA	I/S	-1.672.935	90.000	90.000	90.000	90.000
48	Algemeen	Verwachte realisatie taakstellingen (strakker sturen)	S	158.226	158.226	158.226	158.226	158.226
49	Algemeen	Verwachte realisatie taakstellingen (sociaal domein)	S	0	558.781	879.610	1.214.888	1.548.776
50	Algemeen	Verwachte realisatie taakstellingen (griffie)	S	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
51	Algemeen	Verwachte realisatie taakstellingen (accommodatie)	S	0	141.099	141.099	141.099	141.099
Begrotingssaldo zomernota 2023 - 2026				306.869	903.905	1.090.541	3.679.678	-426.634

4.1. Toelichting financieel overzicht

Algemeen

Op de vorige pagina is het financieel overzicht behorende bij de zomernota 2023 – 2026 weergegeven. In het overzicht staan diverse posten benoemd als PM. Deze zogenaamde pro memorie posten worden opgenomen, omdat op dit moment geen uitsluitend gegeven kan worden over de hoogte van de kosten. Daarbij is de verwachting dat voor de genoemde posten in de nabije toekomst kosten gemaakt gaan worden. Om de raad een zo volledig mogelijk inzicht te geven in de huidige financiële situatie alsmede het financiële perspectief gedurende de begrotingsperiode zijn derhalve ook deze posten opgenomen. Hierdoor kan een afweging worden gemaakt ten aanzien van een zo volledig mogelijk financieel beeld van de gemeente.

In de overheidscommunicatie wordt gesproken over het “ravijnjaar 2026”. Dit heeft te maken met een aantal aspecten die samenhangen met het gemeentefonds. Vanaf het jaar 2026 wordt afstand gedaan van de oude berekening van het accres. Het rijk gaat vanaf dat jaar werken met loon- en prijsstijgingen in de algemene uitkering en stapt af van het “trap op, trap af” principe. Dit betekent in het geval van Leudal vooralsnog een negatief verschil in het accres tussen 2025 en 2026 van € 4.100.000. Hierbij is door het rijk en de VNG afgesproken de accres voor de jaren 2022 tot en met 2025 vast te zetten. Hierdoor zullen de nu toegekende bedragen niet meer dalen voor deze jaren. Daarnaast heeft het rijk de komende jaren de opschalingskorting geschrapt. Deze wordt vooralsnog ingevoerd in 2026, waardoor de gemeente Leudal € 1.100.000 minder ontvangt uit het gemeentefonds. Tot slot zijn het rijk en de VNG in gesprek over de toekenning en de verwerking van de “extra middelen jeugdzorg”. Ook hier is vooralsnog geen duidelijkheid over waardoor er voor de jaren 2024 en verder nog geen bedragen opgenomen kunnen worden.

Uitwerking financieel overzicht

In het financieel overzicht zijn 51 punten opgenomen met een financiële impact op de gemeentelijke begroting. Deze punten worden hierna afzonderlijk toegelicht.

1. *Bijstellingen kaderbrief 2023 – 2026*

Dit betreffen de genoemde bedragen uit de kaderbrief 2023 – 2026.

2. *Bijstellingen op basis van losse raadsbesluiten*

Dit heeft betrekking op de raadsbesluiten genomen in juni en juli anders dan de raadsrapportage en de kaderbrief.

Raad	Onderwerp	2022	2023	2024	2025	2026
Juni	Rijkscoronagelden voor culturele sector Leudal	191.162				
Juni	Dorpsplatforms		18.500	18.500	18.500	18.500
Juli	Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs	74.254	74.254	81.246	82.758	150.000
	Totaal	265.416	92.754	99.746	101.258	168.500

3. *Schrappen 75% extra middelen jeugd*

In de jaarlijkse begrotingsbrief van de provincie Limburg zijn aandachtspunten opgenomen voor het opstellen van de begroting 2023. Een van deze aandachtspunten is de in 2022 opgenomen stelpost voor de mogelijke extra middelen ten aanzien van de jeugdzorg. In tegenstelling tot het advies van vorig jaar, moet de gemeente deze bedragen dit jaar uit de begroting te halen.

4. *Uitkomsten doorrekening meicirculaire 2022*

Het betreft de saldi die na verwerking van de meicirculaire resteren om toe te voegen aan het begrotingssaldo.

5. *OZB inflatiedoorrekening*

In februari 2022 heeft een correctie plaatsgevonden ten aanzien van het OZB tarief. Hierbij is voor het jaar 2023 reeds rekening gehouden met een inflatie % obv het pNB van 2,7% uit de meicirculaire 2022 blijkt dat dit 3,1% wordt.

6. *Extra OZB ivm hogere grondslag*
Jaarlijks worden de waardestellingen bij woningen en niet woningen gecorrigeerd tegen het OZB tarief. De uiteindelijke WOZ-waarde van de onroerende zaken in Leudal voor het jaar 2022 was hoger dan de vooraf gecorrigeerde waardestelling. Dit resulteert in een hogere opbrengst.
7. *Extra OZB 2% stijging (coalitieakkoord)*
Op basis van het coalitieakkoord wordt met ingang van 2024 de OZB jaarlijks met 2% verhoogd bovenop de afspraken met betrekking tot de inflatie.
8. *Inflatiedoorrekening OZB*
De huidige afspraak met betrekking tot de OZB is dat de inflatie doorberekend wordt in het tarief. Voorheen werd dit ieder jaar berekend, maar in deze zomernota is ervoor gekozen dit structureel voor alle jaarschijven inzichtelijk te maken. Hierbij is gebruik gemaakt van het gepubliceerde meerjarige pNB in de meicirculaire 2022. Het rijk gebruikt dit percentage ook voor haar berekeningen met betrekking tot de OZB.
9. *Bijstellingen budget college en raad ivm indexering voorgaande jaren*
De voorgaande jaren bleek het budget voor de collegeleden en de raads- en commissieleden ontoereikend. Dit heeft te maken met het niet budgettair verwerken van de loonstijgingen en de verhoging van de vergoedingen. In deze zomernota wordt dit opgelost.
10. *Wachtgeld wethouders*
Door het aantreden van een nieuwe coalitie met andere wethouders, zal de gemeente Leudal voor twee wethouders wachtgeld moeten betalen.
11. *Bijstelling FTE wethouders naar 3,9 FTE*
Het huidige college is teruggedaan in het aantal FTE wethouders. Hierbij wordt 0,35 FTE minder ingezet ten opzichte van de vorige periode.
12. *Afschaffen hondenbelasting*
Het voorstel is de hondenbelasting af te schaffen vanaf het jaar 2023.
13. *Muziekonderwijs naar oude regeling (2/3 subsidiëren)*
Het muziekonderwijs wordt op dit moment gesubsidieerd met € 500 per kind. Door terug te gaan naar de oude regeling, wordt 2/3 van de cursusprijs gesubsidieerd (€ 670 per kind bij de grootste aanvrager). Ondanks dat deze methodiek van subsidiëren meer geld kost per kind, levert dit een voordeel op in begroting door het lagere aantal deelnemers op dit moment en het feit dat de huurkosten niet meer onder de subsidie vallen.
14. *Verhogen van de bijdrage aan bibliotheekwerk*
Het kiezen voor een brede bibliotheek, heeft gevolgen voor het bibliotheekwerk. Naar verwachting volgt in 2022 nog een voorstel over het bibliotheekbeleid inclusief de financiële effecten.
15. *Budget ondermijning*
De afgelopen drie jaar heeft gemeente rijksmiddelen gekregen voor de aanpak van ondermijning. De inkomsten uit deze zogenaamde versterkingsgelden lopen af, maar de ambitie is om op eenzelfde wijze door te gaan met de aanpak van ondermijning.
16. *Onderwijshuisvesting*
In 2023 wordt een integraal huisvestingsplan opgesteld voor het onderwijs. Hieruit volgen mogelijke keuzes ten aanzien van de onderwijshuisvesting, maar gelet op het belang wordt deze toch al benoemd in het overzicht.
17. *Preventiemaatregelen (POH's, Armoede, algemeen)*
De komende periode wordt intensiever ingezet op preventiemaatregelen zoals praktijkondersteuners bij huisartsen, armoede voorkomen en bestrijden en algemene preventiemaatregelen. Hierin dienen nog keuzes gemaakt te worden en ambities bepaald, maar gelet op het belang wordt deze toch al benoemd in het overzicht.

18. Jongerenwerker

Het is van belang dat de rol van de jongerenwerkers laagdrempeliger wordt. De werkzaamheden hebben een positieve invloed op de gezondheid van onze inwoners. We willen de jongerenwerker koppelen aan zorgtrajecten, waarbij zij lichtere zorg en ondersteuning overnemen en zo hulpverleningstrajecten eerder kunnen stoppen.

19. Speeltuinenbeleid

Voor de vervanging en plaatsing van speeltuinen wordt speeltuinenbeleid opgesteld. Hieruit volgen investeringskosten om in de gemeente Leudal nieuwe speeltuinen te kunnen plaats of oude te vervangen. Hoewel het beleid nog niet gereed is, wordt gelet op het belang deze toch al benoemd in het overzicht.

20. Behoeftte onderzoek jeugd

Er wordt een onderzoek gehouden onder jongeren tussen de 12 en de 18 jaar om te bezien welke behoefte aan ontplooiingsmogelijkheden zij hebben

21. Extra aandacht voor woningen statushouders

Naast de aandacht voor de specifieke doelgroepen en de woonbehoefte, is er vanuit het sociaal domein extra aandacht voor statushouders en de passende woningen voor deze doelgroep. We gaan extra inzetten op het realiseren van doorstroomwoningen of het aanpassen van woningen voor grote gezinnen. Hierdoor kunnen zij beter gehuisvest worden binnen de gemeente.

22. Budget voor procesregisseur

De gemeente werkt op het gebied van landbouw, natuur en het buitengebied samen met omliggende gemeenten. De laatste jaren is door de gemeente Leudal hier minder in geïnvesteerd, hoewel dit wel van belang is. Daarom zal hier de komende periode hierop worden ingezet.

23. Projectbudget gebiedsproces

Om tot een oplossing te komen voor de stikstofproblematiek is het aannemelijk dat een gebiedsproces gestart moet worden. Hoewel het beleid nog niet gereed is en we afhankelijk zijn van het Rijk en de Provincie, wordt gelet op het belang deze toch al benoemd in het overzicht.

24. Stimuleringsregeling agrarische bebouwing

Om te komen tot een oplossing voor de (vrijkomende) agrarische bebouwing wordt een stimuleringsregeling opgesteld. Hoewel het beleid nog niet gereed is, wordt gelet op het belang deze toch al benoemd in het overzicht.

25. Oprichting energiebedrijf

Op dit moment loopt een onderzoek naar de mogelijkheden tot het oprichten van een eigen energiebedrijf. Hoewel het onderzoek nog niet gereed is, wordt gelet op het belang deze post toch al benoemd in het overzicht.

26. Omgevingswet

De omgevingswet treedt per 2023 in werking. Uit de invoering van de omgevingswet zullen ook structurele effecten volgen. Hierbij kan gedacht worden aan verandering van legesinkomsten, personeel en adviesaanvragen. Hoewel de financiële effecten voor de gemeente Leudal nog niet bekend zijn, wordt gelet op het belang deze toch al benoemd in het overzicht.

27. Maatregelen buitengebied

De weersinvloeden nemen toe, waardoor een oplossing gevonden moet worden voor de hittestress en de droogte. In de kernen van de gemeente is hier aandacht voor middels het gemeentelijk rioleringsplan en het groen en wegen beheerplan. Voor het buitengebied is hier tot voor kort minder aandacht voor geweest, maar dit zal worden meegenomen in de komen herijking van de genoemde beleidsdocumenten. Hoewel de financiële effecten nog niet bekend zijn, wordt gelet op het belang deze toch al benoemd in het overzicht.

28. Projectbudget overdracht woonwagenlocaties

Als gemeente richten we ons op die taken die we vanuit de publieke functie vervullen. Het aanbieden van huisvesting valt hier niet onder. Daarom is besloten de woonwagenlocaties over te dragen naar de woningcorporaties. Om te komen tot een goede overdracht dient de huidige situatie geschikt te worden gemaakt voor deze overdracht. Het nu benoemde projectbudget ziet enkel toe op het geschikt maken van de locaties en niet op de feitelijke overdracht van de locaties.

29. Projectbudget omvorming eigen posities vastgoed

Voor de verkoop van de vier pilotpanden, heeft de raad in het verleden geld beschikbaar gesteld om mogelijke boekverliezen op te vangen. Op dit moment wordt onderzocht hoe om te gaan met de vastgoed posities van de gemeente. Voor dit onderzoek en de uitwerking hiervan (bijvoorbeeld het proces tot omvormen of het verkoopproces) is een projectbudget nodig.

30. Regeling transformatie bestaande woningvoorraad

De transformatie van de bestaande woningvoorraad is van belang om Leudal leefbaar te houden. De huidige woningvoorraad dient zowel energetisch te veranderen als ook levensloopbestendig gemaakt te worden. Om onze inwoners hierbij te helpen willen we een regeling opstellen voor deze ondersteuning. Hierbij zal het in eerste instantie gaan om adviseren en waar mogelijk ontzorgen. Wanneer financiële regelingen van hogere overheden komen te vervallen, onderzoeken we welke drempelverlagende middelen wij als gemeente kunnen inzetten. Hoewel de financiële effecten nog niet bekend zijn, wordt gelet op het belang deze toch al benoemd in het overzicht.

31. Branding van Leudal als woongemeente

Om Leudal aantrekkelijk te maken als gemeente om te wonen, verblijven en te recreëren is het niet alleen van belang om de juiste woningvoorraad te hebben, maar zeker ook om de gemeente als woongemeente op de kaart te zetten. We zetten in op branding om onze ambities op het gebied van arbeidspotentieel te benutten.

32. Woningmarktonderzoek

Om de behoefte op de woningmarkt binnen de gemeente Leudal te onderzoeken, wordt periodiek een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Deze zijn we voornemens om in 2023 uit te voeren.

33. Aanvulling stelpost loon-, en prijscompensatie

De stelpost loon-, en prijscompensatie is bedoeld voor het opvangen van indexeringen die niet binnen het bestaande budget gedekt kan worden. In het verleden werden hiervoor historische gegevens gebruikt om de hoogte van de stelpost te bepalen. Met ingang van 2023 blijft de methodiek door het werken met een stelpost ongewijzigd. Wel wordt de grondslag voor de hoogte van de stelpost berekend aan de hand van het percentage pbbp, zoals dit gepresenteerd wordt in de meicirculaire. Dit percentage wordt afgezet tegen de budgetten, die gevoelig zijn voor loon-, en prijsstijgingen. Door het hanteren van de stelpost voorkomen we "lucht" in de gemeentelijke begroting en kijken we kritisch naar de inzet van de bestaande budgetten.

34. Vormen stelpost CAO ambtenaren

Voor de jaren 2023 e.v. dienen de CAO afspraken voor gemeentelijke ambtenaren te worden herzien. Hierbij is het reëel om aan te nemen dat de salarissen zullen stijgen. In het verleden is gebleken dat de CAO voor de Rijksoverheid een goede maatgever is voor de CAO gemeente. Zij hebben in de nieuwe CAO een verhoging gekregen van 7,5% en € 900 structureel. Gelet op de financiële impact die een dergelijke CAO zal hebben voor de gemeentelijke begroting wordt een separate stelpost opgenomen. Hierbij is uitgegaan van een stijging van 3,5% en € 900 in 2023 en nog eens 4% extra in 2024.

35. 1,42 FTE BOA

Het kabinet heeft zowel incidenteel als structureel rijksmiddelen ingezet voor de aanpak van ondermijning. Een eerste aanzet is gemaakt qua beleid en om dit beleid te kunnen uitvoeren en/of te effectueren is inzet van extra boa-capaciteit nodig. Onder andere een boa specifiek voor aanpak ondermijning, deze heeft niet alleen een signalerende functie maar is

ook degene die integrale ondermijningsacties organiseert. Bij deze acties kunnen situaties aangetroffen worden waarop gehandhaafd dient te worden. Denk hierbij aan illegale bewoning, illegale bouwconstructies, xtc of hennep etc. De afgelopen jaren zijn structureel twee BOA's ingehuurd om binnen Leudal met vijf BOA's te kunnen handhaven. Omdat we vanuit het gemeentefonds structureel geld voor 0,58 FTE ontvangen, is 1,42 FTE extra nodig om onze handhavingstaken in brede zin uit te voeren.

Hiermee hangt samen dat ongewenste situaties ook juridisch opgepakt dienen te worden. Hiervoor is extra capaciteit van een handhavingsjurist nodig (zie onder punt 37).

36. 0,7 FTE beleidsmedewerker veiligheid

Binnen de bestaande capaciteit op het gebied van veiligheid bestaan bij het opstellen van beleid, de realisatie van gestelde ambities, crisismanagement en onderlinge vervangbaarheid.. Indien deze formatie niet wordt toegevoegd zullen er keuzes gemaakt moeten worden over welke taken wel of niet worden uitgevoerd en zullen ambities (met name op het gebied van ondermijning) niet gerealiseerd kunnen worden. In geval van crisissituatie wordt de noodzaak voor het maken van keuzes verder versterkt. Een veilige leefomgeving is een belangrijke pijler binnen de sociale basis en is een voorwaarde om andere ambities binnen het sociaal domein te realiseren.

37. 1 FTE Handhavingsjurist

Mede vanuit de aanpak van ondermijning is het organiseren van extra ondermijningsacties en handhaving noodzakelijk. Om deze acties ook juridisch op te kunnen pakken, is extra capaciteit van een handhavingsjurist nodig. Op dit moment maken we gebruik van structurele inhuur van handhavingsjuristen omdat de bestaande formatie de aantallen en de complexiteit van de handhavingdossier niet kunnen afhandelen. Dit is onwenselijk want het betreft structurele taken. Derhalve is extra capaciteit onontkoombaar.

38. Capaciteit sociaal domein

Om zowel beleidsmatig als uitvoerend de uitdagingen in het Sociaal domein het hoofd te kunnen bieden is een uitbreiding van de ambtelijke capaciteit nodig van € 400.000.

Beleid/ontwikkeling:

Het sociaal domein staat voor een grote uitdaging; het waarborgen van duurzame, betaalbare zorg. Hiervoor wordt een proactieve rol van de beleidsmedewerkers belast met ontwikkeling en sturing op maatregelen om kosten te besparen en het realiseren van de beoogde transformatie door te investeren in pilots om de beweging op gang te brengen, het doen van nieuwe aanbestedingen, intensiever samenwerken met maatschappelijke partners (waaronder het onderwijs), doorontwikkeling van het arbeidsmarktbeleid, preventie, etc. De bestaande capaciteit, zowel beleidsmatig als uitvoerend, op het gebied van het sociaal domein (Wmo, Participatie Jeugd/Onderwijs) is te krap om deze uitdagingen proactief aan te gaan. De functies zijn kwetsbaar door de solistische aard van de functies. Dit zorgt voor niet alleen voor kwetsbaarheid in de vervangbaarheid maar ook voor een gebrek aan ontwikkelkracht en sturend vermogen op (ingezette) ontwikkelingen. Daarom worden voor de drie beleidsterreinen binnen het sociaal domein aanvullende middelen gevraagd, om de sociale basis te versterken, duurzaam het hoofd te kunnen bieden aan ontwikkelingen en het voeren van regie op ingezette maatregelen, deze te monitoren en daar tijdig op bij te sturen. Indien deze formatie (deels tijdelijk en deels structureel) niet wordt toegevoegd zal de gemeente keuzes moeten maken in de hoogte en haalbaarheid van haar ambities, waarbij we in de reactieve rol blijven. Hierdoor kan onvoldoende gestuurd worden op het waarborgen van duurzame, betaalbare zorg.

Uitvoering:

De samenleving verandert en de samenstelling van de bevolking verandert mee. Daardoor zien we een verandering in de hoeveelheid aanvragen van onze inwoners met name in de WMO. Gesteld mag worden dat de aard van de bevolkingsopbouw aantoonbaar en voorspelbaar tot meer aanvragen leidt en dat ook in de toekomst zal blijven doen. Het is van belang dat onze inwoners op de juiste manier en tijdig geholpen worden door de juiste persoon. Om deze reden willen we de formatie voor de uitvoeringstaken binnen sociaal domein versterken.

39. *1 FTE beleidsmedewerker landbouw*

Het buitengebied in de gemeente Leudal is groot qua oppervlakte en uniek in haar bestaan. Op dit moment is geen formatie aanwezig die zich bezighoudt met het buitengebied. Dit is ondenkbaar in een landbouwgemeente als Leudal. Mede door de opgaven die zich in het buitengebied en met betrekking tot de landbouw voordoen, is het noodzakelijk om hiervoor een formatieplaats te creëren. Indien deze formatie niet wordt toegevoegd kan de gemeente de aandacht die nodig is voor het buitengebied niet garanderen.

40. *1 FTE beleidsmedewerker natuur/klimaat*

De klimaatverandering en de opgaven met betrekking tot de natuur (hitte, droogte) maken dat er steeds meer uitdagingen komen voor gemeenten. Om een goede invulling te geven aan het oplossen van de deze veranderingen is het van belang hiervoor een formatieplaats te creëren. Indien deze formatie niet wordt toegevoegd kan de gemeente geen actieve rol nemen in het proces tot de aanpak van de veranderingen met betrekking tot het klimaat en de natuur.

41. *1 FTE Groene BOA*

De groene boa is van essentieel belang voor handhaving en toezicht in de landelijke (natuur)gebieden en daarmee voor orde, veiligheid en natuurbehoud in het buitengebied. De groene boa levert een belangrijke bijdrage aan de bescherming van het buitengebied dat daardoor een uitstekende plaats voor natuurbehoud en voor recreatie en ontspanning blijft. In het buitengebied nemen overlast en criminaliteit zienderogen toe. Meer toezicht is nodig om het buitengebied veilig te houden. Met de huidige capaciteit kunnen we deze taak momenteel namelijk niet uitvoeren.

42. *0,67 FTE klantcontactcentrum*

Voor de dagelijkse bezetting van het callcenter is minimaal 1,44 FTE nodig. Dit wordt nu gerealiseerd met behulp van een tijdelijke kracht. Om de basis bezetting en de bijbehorende dienstverlening te kunnen blijven garanderen is het noodzakelijk dat we het de tijdelijke formatie voor 24 uur per week om zetten naar een structurele formatie. Indien de formatie niet wordt toegevoegd, dient het dienstverleningsniveau aangepast te worden binnen het callcenter. Daarnaast zal in geval van calamiteiten, keuzes gemaakt moeten worden in de dienstverlening.

Bovenstaande staat los van de momenten van piekbelasting zoals bij hoog water, opvang Oekraïense vluchtelingen en wijzigingen op het gebied van afval.

43. *1 FTE medewerker frontoffice burgerzaken*

Met het inzetten van de transformatie Burgerzaken leiden we medewerkers op om backoffice werkzaamheden te kunnen verrichten. Daarnaast merken we dat het werk steeds complexer wordt en dat er daardoor een verschuiving plaatsvindt van frontoffice werkzaamheden naar backoffice werkzaamheden. Tot nu toe hebben we interne verschuivingen van het werk opgelost door medewerkers de kans te geven in de backoffice, door overheveling van de formatie van de frontoffice naar de backoffice. Hierdoor is er een knel ontstaan in de frontoffice. Om deze knel op te lossen wordt er gebruik gemaakt van tijdelijke inhuur. Als we naar de praktijk kijken, kunnen we concluderen dat we de omvang van het werk ook op termijn niet kunnen verzetten zonder één extra fte. Dit komt mede doordat de werkzaamheden van de frontoffice niet afnemen zoals verwacht. Door de tijdelijke formatie structureel te maken krijgen we de mogelijkheid om de transformatie verder vorm te geven. Indien deze uitbreiding niet plaats vindt zullen we onze dienstverlening moeten aanpassen, zoals de openingstijden van het gemeentehuis, dit zodat we onze kwaliteit kunnen blijven garanderen tijdens de uren dat de gemeentelijke publieksbalie geopend is.

44. *2 FTE Trainee organisatie breed*

Op dit moment hebben we geen aparte traineeformatie meer waar we de instroom van trainees uit kunnen betalen. Op dit moment worden trainees gefinancierd uit bestaande formatie. Als aparte formatie beschikbaar wordt gesteld kunnen we investeren in verjonging van de organisatie en jonge medewerkers een kans geven om te groeien binnen de gemeente Leudal, waarbij we ondersteuning kunnen bieden vanuit de andere functies.

In het verleden zijn we gestart met het werven van trainees en is hen de kans geboden om door te groeien op interne functies. Gelet op de krappe arbeidsmarkt is dit een lijn die we graag willen doorzetten om zo zelf personeel vaardig te maken en minder afhankelijk te zijn van wat de arbeidsmarkt te bieden heeft. Daarnaast is dit ook een factor die we kunnen inzetten in onze Employer Branding. Het wordt zeker door jonge medewerkers als aantrekkelijk ervaren als er doorgroei potentieel wordt geboden. Met deze extra formatie wordt op twee manieren voordeel behaald.

45. Dakpanconstructie pensionering

In het verleden is weinig rekening gehouden met de overdracht van werkzaamheden in het kader van pensionering. Hierbij werd als uitgangspunt gehanteerd, dat de formatie beschikbaar moest zijn, voordat de vacature uitgezet kon worden. Dit heeft met name te maken met het feit dat er voor een dergelijke overlap geen budget voorhanden is. Het gevolg hiervan is dat er heel veel kennis en ervaring verdwijnt zonder dat dit aan iemand is overgedragen. Hierbij wordt gedacht aan een overlap van maximaal 6 maanden. Gelet op het belang van een goede overdracht is een dergelijk budget meer dan wenselijk.

46. Knelpunten personele capaciteit

Binnen de huidige formatie zijn personele knelpunten aanwezig. Op dit moment is er te weinig formatie voorhanden om te voldoen aan alle taken en ambities, zoals deze door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Derhalve worden op dit moment vooral reactief taken opgepakt. Om de basis binnen formatie op orde krijgen is een bedrag benodigd, waarna deze omgezet kan worden in formatie. Hierbij zal worden gekeken op welke manier en bij welke afdelingen deze middelen ingezet gaan worden op basis van de aanwezige knelpunten. Indien niet wordt voorzien in de aansterking van het ambtelijk apparaat zullen de gestelde doelen niet binnen de daarvoor gestelde termijn gehaald kunnen worden.

47. Nieuwe voorziening APPA

De eerdere dienstverlener met betrekking tot het APPA pensioenplan is gestopt met het aanbieden van haar diensten. Derhalve is gezocht naar een nieuwe partij die de pensioenen kan berekenen en uitbetalen. Het beheer van de voorziening is echter geen onderdeel van de diensten van de nieuwe partij. Om deze reden dient de gemeente een eigen voorziening te vormen voor de pensioenen van (oud) wethouders. De uitbetalingen zullen in de toekomst direct ten laste gaan van de voorziening, waardoor de exploitatiebudgetten verlaagd kunnen worden.

48. Realisatie taakstelling strakker sturen

De taakstelling die is opgenomen aan de hand van het aangenomen amendement 4.3 bij de begrotingsvergadering voor de jaren 2021 – 2024, zal op basis van collegebesluit van 26 juli jl. deels worden ingevuld. Het voorstel is om een bedrag van € 41.774 niet in te vullen.

49. Realisatie taakstelling sociaal domein

De vertraging van de verwerving heeft er toe geleid dat de taakstelling voor 2022 volledig is afgeraamd (raadsbesluit 21 december 2021 septembercirculaire).

Binnen het sociaal domein resteert een taakstelling van circa € 1.600.000 structureel. Middels collegevoorstel 3559 is een bedrag van € 213.224 structureel bespaard. Dit bedrag komt met name door het strenger indiceren van aanvragen in het kader van de WMO-begeleiding waarbij het afschalen van maatwerk ten opzichte van inzet in het voorliggend veld de nadruk heeft. Op het gebied van Jeugdhulp kan structureel een bezuiniging van € 650.000 ingeboekt worden. Hierdoor is de taakstelling van 2023 en 2024 gerealiseerd. Dit is het gevolg van een "cocktail" van maatregelen (onder andere het normaliseren en de-medicaliseren van de jeugdzorg) uit het Plan van aanpak Duurzaam evenwicht in het Sociaal Domein en het doorvoeren van het "woonplaatsbeginsel".

Om realistische maatregelen voor te kunnen leggen voor het resterende deel van de taakstelling wordt met inzet van de gevraagde additionele capaciteit gewerkt aan een structuur en aanpak waarmee een invulling gegeven kan worden aan de (bezuinigings)opgaven in het Sociaal Domein. Als 'zoekgebied voor besparingen' zal ook de regionale samenwerking (bijv. CJG en samenwerking Midden-Limburg West) worden meegenomen.

50. Realisatie taakstelling griffie

Aan deze taakstelling dient met ingang van 2022 nog invulling gegeven te worden.

51. Taakstelling accommodaties

Naar verwachting wordt de taakstelling in 2022 niet gerealiseerd en dient structureel vanaf 2023 nog ingevuld te worden.

5. Bijlage 1

Totaaloverzicht acties uit coalitieakkoord i.r.t. Strategische visie

 Nieuw (en vraagt om extra capaciteit)
 Geen nieuw beleid (en kan uitgevoerd worden binnen beschikbare capaciteit)

Nr	Hoofdstuk Coalitieakkoord	Acties uit het coalitieakkoord	Programma-begroting 2023	Thema				Planning				Ambities uit Strategische visie	Perspectieven uit Strategische visie
				Gemeente-breed	Passend wonen	Buiten-gebied	Sociale basis	2023	2024	2025	2026		
1	Bestuurlijke vernieuwing	We maken realistische keuzes en als we een keuze hebben gemaakt dan houden we daaraan vast.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
2	Bestuurlijke vernieuwing	Bij initiatieven van ondernemers en inwoners worden duidelijke kaders gesteld. Er wordt in een zo vroeg mogelijk stadium beoordeeld of een initiatief kansrijk is.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
3	Bestuurlijke vernieuwing	Als een besluit moet worden genomen dat alle inwoners direct raakt, dan kan besloten worden om de inwoners daarover voorafgaand aan een besluit te raadplegen.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
4	Bestuurlijke vernieuwing	We gaan voortvarend met participatie aan de slag, de komende periode onderzoeken we instrumenten die ons daarbij kunnen helpen en werken we deze verder uit. Daarbij denken we aan burgerpanels en referenda.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
5	Bestuurlijke vernieuwing	We nodigen insprekers nadrukkelijk uit om gebruik te maken van hun recht om mee te spreken tijdens de beraadslagingen in de commissievergaderingen.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
6	Bestuurlijke vernieuwing	Er komt een Leudalse Kinderraad. Zo krijgt de stem van de Leudalse jeugd een stevige positie.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
7	Veiligheid	We pakken de problematiek rondom personen met verward gedrag effectief aan en voorkomen het ontstaan van verdere tegenstellingen met medeburgers en onze samenleving. Dit vraagt om integrale balans tussen zorg- en veiligheidsdomein.	1 Veiligheid		X							Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
8	Veiligheid	We investeren in het voorkomen van cybercriminaliteit en ondermijning waarbij we inwoners actief betrekken en samenwerken aan een veilige en leefbare samenleving.	1 Veiligheid			X	X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
9	Veiligheid	We blijven het instrument Bibob(Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) breed inzetten en voorkomen met name de ongewenste facilitering door de gemeente.	1 Veiligheid				X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
10	Veiligheid	We zetten in op actieve communicatie naar inwoners en binnen het gemeentehuis, zodat we iedereen bewust maken van de gevaren van ondermijnende criminaliteit en het herkennen van signalen.	1 Veiligheid			X	X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
11	Veiligheid	Meldingen van vermoedelijke ondermijnende activiteiten pakken we actief op en we voeren preventieve controles uit.	1 Veiligheid			X	X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
12	Verkeer, vervoer en waterstaat	Samen met de gemeente Roermond en de provincie Limburg zetten we ons in voor een hoogwaardige fietsverbinding met in het bijzonder een fietsbrug tussen Buggenum en Leeuwen.	2 Leefomgeving		X	X		X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
13	Verkeer, vervoer en waterstaat	We verbeteren de verlichting op fietspaden in het buitengebied. We maken daarbij gebruik van zogenaamde "slimme verlichting" om het effect op de natuur minimaal te houden.	2 Leefomgeving		X			X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
14	Verkeer, vervoer en waterstaat	Nabij scholen en winkelgebieden worden 30km zones het uitgangspunt. Waar drempels moeten komen hebben we een voorkeur voor sinusdrempels.	2 Leefomgeving		X							Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
15	Verkeer, vervoer en waterstaat	We vergroten de bekendheid van de landbouwroutes.	2 Leefomgeving			X						Levendige gemeente voor jong en oud	Landbouw binnen duidelijke kaders
16	Verkeer, vervoer en waterstaat	Vrachtverkeer in de dorpen gaan we – waar mogelijk- actiever weren.	2 Leefomgeving	X				X				Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
17	Verkeer, vervoer en waterstaat	Waar het helpt leggen wij fietssuggestiestroken aan, we proberen schijnveiligheid te voorkomen.	2 Leefomgeving	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
18	Verkeer, vervoer en waterstaat	Op wegen in het buitengebied met vrij-liggende fietspaden blijft 80km/uur het uitgangspunt.	2 Leefomgeving			X		X				Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
19	Verkeer, vervoer en waterstaat	We realiseren een fietspad op de Leudalweg tussen Roggel en Neer.	2 Leefomgeving	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
20	Verkeer, vervoer en waterstaat	We zien op voorhand geen reden om de provinciale weg Roggel – Helden (N562) op grondgebied van Leudal van de provincie over te nemen.	2 Leefomgeving	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
21	Verkeer, vervoer en waterstaat	De ontwikkelingen op Zevenellen vragen een gedegen verkeersafwikkeling. Naast de reeds ingeplande rotondes wordende "aan- en afvoer" wegen een belangrijk punt van aandacht.	2 Leefomgeving			X			X			Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Aantrekkelijk en landelijk wonen
22	Verkeer, vervoer en waterstaat-verkeer en vervoer	Als gemeente gaan we actief aan de slag met deelauto's en ondersteunen we projecten gericht op deelmobiliteit.	2 Leefomgeving			X			X			Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
23	Verkeer, vervoer en waterstaat - openbare ruimte	De gevolgen van weersinvloeden worden beperkt door het treffen van maatregelen in de openbare ruimte (vergroening, vasthouden water) en het aanpakken van hittestress.	2 Leefomgeving		X			X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
24	Verkeer, vervoer en waterstaat - openbare ruimte	We handhaven het beleid om alleen wegbermen te maaien als dat uit oogpunt van veiligheid noodzakelijk is. We nemen maatregelen om tijdens het maaien vogels en hun nesten te beschermen.	2 Leefomgeving		X			X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
25	Verkeer, vervoer en waterstaat - openbare ruimte	We onderzoeken of organische reststromen, zoals schoon berm en slootmaaisel en blad uit bladkorven, rechtstreeks bij agrariërs af te zetten is als compost of bokashi. Dit ter verbetering van het gezonde bodemleven en een beter vochtvasthoudend vermogen.	2 Leefomgeving		X	X		X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
26	Verkeer, vervoer en waterstaat - water	Initiatieven/projecten voor het afkoppelen van regenwater blijven we ondersteunen. Daarover communiceren we duidelijk met onze inwoners.	2 Leefomgeving		X			X	X	X	X	Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
27	Verkeer, vervoer en waterstaat - water	Om verdroging van agrarische grond tegen te gaan, bevorderen we in samenwerking met het Waterschap het aanleggen van stuwen in combinatie met peilgestuurde drainage.	2 Leefomgeving			X						Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	Landbouw binnen duidelijke kaders
28	Verkeer, vervoer en waterstaat - water	Gemeentelijke duikers dienen voldoende open te zijn.	2 Leefomgeving	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen

Nr	Hoofdstuk Coalitieakkoord	Acties uit het coalitieakkoord	Programma-begroting 2023	Thema				Planning				Ambities uit Strategische visie	Perspectieven uit Strategische visie
				Gemeente-breed	Passend wonen	Buiten-gebied	Sociale basis	2023	2024	2025	2026		
29	Economie	Wij versterken ons huidige accountmanagement. Ondernemers krijgen duidelijke antwoorden op hun vragen.	2 Leefomgeving			X		X				Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
30	Economie	Minimaal één maal per maand is er een inloopsprekuren voor ondernemers.	2 Leefomgeving	X								Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
31	Economie	Wekelijks bezoekt het college van Burgemeester en wethouders of een afvaardiging daarvan een onderneming in Leudal.	2 Leefomgeving	X								Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
32	Economie	Samen met partners reiken we jaarlijks een ondernemersprijs uit.	2 Leefomgeving	X								Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
33	Economie	We streven naar een verbetering van de samenwerking tussen ondernemers door het organiseren van netwerkbijeenkomsten (zoals TOP Leudal) en extra inzet door platforms als Keyport en Ondernemer Arena.	2 Leefomgeving	X								Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
34	Economie	Ondernemers die willen uitbreiden of verhuizen ondersteunen we maximaal. Zo houden we deze bedrijven en werkgelegenheid in Leudal. In ons buitengebied is er extra aandacht voor bedrijven die functioneel met de natuur verbonden zijn en duurzaam willen ondernemen.	2 Leefomgeving		X			X	X	X	X	Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
35	Economie	Voor zover wettelijk toegestaan krijgen bedrijven uit Leudal voorrang bij opdrachten van de gemeente waarbij extra aandacht is voor duurzaam inkopen.	2 Leefomgeving	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Duurzaamheid als leidend principe
36	Economie	We stimuleren nieuwe vormen van circulaire economische activiteiten bij vrijkomende agrarische bedrijven.	2 Leefomgeving			X		X				Balans in ruimtegebruik	Landbouw binnen duidelijke kaders
37	Economie	We onderzoeken de mogelijkheden van revitalisering en uitbreiding van oude industrieterreinen	2 Leefomgeving			X			X			Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
38	Economie	We onderzoeken de mogelijkheden van een nieuw industrieterrein.	2 Leefomgeving			X				X		Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
39	Economie	We bevorderen Bedrijfsinvesteringszones (BIZ).	2 Leefomgeving	X								Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
40	Economie	We onderzoeken de mogelijkheid om bedrijfsverzamelgebouwen te ontwikkelen in vrijkomende agrarische bebouwing.	2 Leefomgeving			X		X				Een plek voor verschillende vormen van bedrijvigheid	Partnerschap, participatie en communicatie
41	Economie	Weekmarkten en losse standplaatsen breiden we uit ter versterking van het winkelbestand.	2 Leefomgeving		X				X			Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
42	Onderwijs	Mits genoeg draagvlak onder ouders en voldoende leerlingen gaan we voor behoud van de basisschool in onze dorpen.	3 Voorzieningen		X		X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
43	Onderwijs	We zetten ons samen met de basisscholen in voor een lagere uitstroom naar het speciaal onderwijs. Daartoe zoeken wij intensivering met jeugdhulp en -ondersteuning.	3 Voorzieningen				X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
44	Onderwijs	We gaan in overleg met de basisscholen zorgen voor een goede onderwijshuisvesting. Daarvoor wordt een integraal huisvestingsplan opgesteld dat uiterlijk 1 juli 2023 gereed is. Daarin zal ook aandacht worden besteed aan een goede ventilatie.	3 Voorzieningen				X	X				Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
45	Onderwijs	Met de Aloysius stichting worden afspraken gemaakt voor tijdelijke huisvesting voor het speciaal onderwijs.	3 Voorzieningen				X					Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
46	Onderwijs	In het kader van het Nationaal Programma onderwijs zal met het onderwijs, kinderopvang en organisaties die jongeren ondersteunen een Leudals programma worden ontwikkeld.	4 Samenleving				X	X	X			Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
47	Onderwijs	Met St. Ursula zullen we alternatieven ontwikkelen voor een schoolgebouw op één locatie in Leudal. Dit gebouw zal multifunctioneel worden waarbij ook gebruik door bedrijven niet wordt uitgesloten. Uiterlijk op 1 januari 2024 wordt een definitieve keuze gemaakt over de locatie en de invulling van het gebouw.	3 Voorzieningen				X	X				Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
48	Onderwijs	We moedigen scholen aan om schoolpleinen te vergroenen en uitdagender te maken.	3 Voorzieningen		X				X		X	Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
49	Onderwijs	Leerlingen van alle leergangen op St. Ursula worden uitgenodigd voor een jaarlijkse excursie op het gemeentehuis.	3 Voorzieningen	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
50	Onderwijs	Het college van Burgemeester en Wethouders organiseert een collegejour voor eindexamenkandidaten.	3 Voorzieningen	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
51	Onderwijs	We zorgen voor stageplekken binnen de gemeentelijke organisatie zodat jongeren ook op die manier kennis kunnen maken met de gemeente.	3 Voorzieningen	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
52	Sport, cultuur en recreatie - sport	We werken samen met inwoners en verenigingen aan een sportbeleid, dat aandacht besteed aan vrijwilligers en dorp-overstijgende samenwerking.	3 Voorzieningen		X				X			Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
53	Sport, cultuur en recreatie - sport	We bevorderen de gezondheid van onze inwoners door het Leefstijlakoord actief uit te voeren, en zullen het op basis van de evaluatie verder aanpassen en door ontwikkelen.	3 Voorzieningen		X			X		X		Levendige gemeente voor jong en oud	Mooi leven is gezond leven
54	Sport, cultuur en recreatie - accommodatie	Samen met Overleg Orgaan Gemeenschapshuizen (OOG) werken we aan een toekomststrategie waarin we de huidige en toekomstige problematiek in kaart brengen.	3 Voorzieningen				X					Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
55		We maken onze accommodaties toekomstbestendig door te investeren in duurzaamheid en energiebesparing.	3 Voorzieningen				X	X	X	X	X	Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
56	Sport, cultuur en recreatie - accommodatie	We nemen een actieve rol in en proberen onze maatschappelijke partners zoveel mogelijk gebruik te laten maken van onze gemeenschapshuizen (denk aan zorgpartijen, de bibliotheek etc.).	3 Voorzieningen				X	X	X	X	X	Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit

Nr	Hoofdstuk Coalitieakkoord	Acties uit het coalitieakkoord	Programma-begroting 2023	Thema				Planning				Ambities uit Strategische visie	Perspectieven uit Strategische visie
				Gemeente-breed	Passend wonen	Buiten-gebied	Sociale basis	2023	2024	2025	2026		
57	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	We brengen organisaties en verenigingen bij elkaar en ondersteunen dit financieel.	3 Voorzieningen				X					Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
58	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	Optredens, concerten, exposities en andere vormen van kunst en cultuur uitingen gaan we actief ondersteunen.	3 Voorzieningen		X			X				Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
59	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	We handhaven het budget voor muziekonderwijs zodat de gemeente 2/3 en de kinderen en jongeren 1/3 van hun opleiding betalen.	3 Voorzieningen				X	X	X	X	X	Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
60	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	We intensiveren de inzet van onze culturele combinatiefunctionarissen op scholen.	3 Voorzieningen				X	X	X	X	X	Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
61	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	We organiseren een jaarlijkse kunst en cultuurdag voor kinderen en jongeren	3 Voorzieningen		X			X				Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
62	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	We faciliteren jongeren om evenementen te organiseren (denk aan een Leudalfestival).	3 Voorzieningen				X					Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
63	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	Met het uitreiken van een jaarlijkse kunst en cultuurprijs zetten we personen en organisaties in de schijnwerpers.	3 Voorzieningen		X							Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
64	Sport, cultuur en recreatie - cultuur	We verdubbelen het budget voor streekgebonden evenementen zodat we samen met verenigingen en bedrijven de leefbaarheid bevorderen en Leudal nog aantrekkelijker maken voor toeristen en recreanten.	3 Voorzieningen		X							Vitale verenigingen voor iedereen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
65	Sport, cultuur en recreatie - bibliotheek	De bibliotheek krijgt twee full service vestigingen in Heythuysen en IJssvoort. Daar komt ook een Financieel Informatiepunt (FIP) en een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) voor onze inwoners.	3 Voorzieningen				X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
66	Sport, cultuur en recreatie - bibliotheek	Ruimere openingstijden en beter opgeleide vrijwilligers/medewerkers zorgen voor een betere dienstverlening.	3 Voorzieningen				X					Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
67	Sport, cultuur en recreatie - bibliotheek	In de andere dorpen waar nu een vestiging van de bibliotheek is zullen we een uitleenpunt voor kinderboeken handhaven, bij voorkeur in scholen.	3 Voorzieningen				X					Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
68	Sport, cultuur en recreatie - bibliotheek	Aanvullende activiteiten van de bibliotheken in de andere dorpen (denk aan lezingen, workshops etc.) vinden plaats in gemeenschapsvoorzieningen.	3 Voorzieningen				X					Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
69	Sport, cultuur en recreatie - recreatie	We zetten in op uitbreiding en verbetering van onze fiets- ruiter wandelpaden en daarbij horende rustpunten.	2 Leefomgeving		X							Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
70	Sport, cultuur en recreatie - recreatie	In het buitengebied gaan we waar mogelijk en wenselijk ander verkeer ontmoedigen zodat toeristen en inwoners daar veilig kunnen fietsen en wandelen.	2 Leefomgeving			X			X			Balans in ruimtegebruik	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
71	Sport, cultuur en recreatie - recreatie	Agrariërs helpen we bij het omzetten naar een toeristisch en/of recreatief bedrijf. Daarbij denken we aan minicampings, camperplaatsen maar ook duurzame vakantiewoningen en kleinere activiteiten (denk aan musea, escape rooms etc.).	2 Leefomgeving			X		X				Balans in ruimtegebruik	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
72	Sport, cultuur en recreatie - recreatie	We richten in onze gemeente een toeristisch informatiepunt in.	2 Leefomgeving		X							Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
73	Sport, cultuur en recreatie - recreatie	We zetten samen met de toeristische sector een campagne op om meer toeristen naar Leudal te trekken.	2 Leefomgeving		X							Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
74	Sociaal domein	Het Kernteam Sociaal Domein met medewerkers uit het sociaal domein en financiën zetten we in om de uitvoering van het beleid de komende jaren te borgen, te monitoren en waar nodig bij te sturen.	4 Samenleving				X					Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
75	Sociaal domein	We trekken gezinscoaches aan om vroegtijdig samen met de hulpvrager te onderzoeken of er ondersteuning nodig is en zo ja, welke het beste past.	4 Samenleving				X					Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
76	Sociaal domein	We krijgen kinderen vroegtijdig in beeld om ontwikkelingsachterstanden op tijd aan te pakken om zo verwijzing naar speciaal onderwijs en lange zorgtrajecten te voorkomen.	4 Samenleving				X					Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
77	Sociaal domein	We breiden de inzet van praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen uit.	4 Samenleving				X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
78	Sociaal domein	We inventariseren en analyseren de huidige jeugdzorgindicaties op effectiviteit en efficiëntie.	4 Samenleving				X	X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
79	Sociaal domein	We evalueren de bestaande samenwerkingen met andere gemeenten in het sociaal domein en onderzoeken eveneens of uitbreiding daarvan zinvol en mogelijk is.	4 Samenleving				X					Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
80	Sociaal domein	We contracteren minder zorgaanbieders.	4 Samenleving				X					Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
81	Sociaal domein	We maken de rol van Synthese laagdrempeliger en bekender bij onze inwoners.	4 Samenleving		X							Gemeenten inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werken samen	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
82	Sociaal domein	We onderzoeken waar de jeugd tussen 12 en 18 jaar in Leudal behoefte aan heeft om zich te kunnen ontplooiën.	4 Samenleving				X	X	X			Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
83	Sociaal domein	We onderzoeken hoe we de stijgende zorgvraag door de vergrijzing het beste kunnen managen.	4 Samenleving		X		X	X				Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit
84	Sociaal domein	We onderzoeken hoe we armoede onder onze inwoners kunnen voorkomen en bestrijden	4 Samenleving		X		X	X	X			Levendige gemeente voor jong en oud	Bereikbare voorzieningen van hoge kwaliteit

Nr	Hoofdstuk Coalitieakkoord	Acties uit het coalitieakkoord	Programma-begroting 2023	Thema				Planning				Ambities uit Strategische visie	Perspectieven uit Strategische visie
				Gemeente-breed	Passend wonen	Buiten-gebied	Sociale basis	2023	2024	2025	2026		
85	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We willen de komende vier jaar 750 woningen bouwen in alle dorpen. De 600 woningen uit de structuurvisie worden aangevuld met andere programma's zoals de Nationale woon en bouwagenda.	2 Leefomgeving		X							Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
86	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We transformeren leegstaand of leegkomende vastgoed naar betaalbare koop en huurwoningen. We evalueren dit jaarlijks.	2 Leefomgeving		X							Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
87	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We ondersteunen collectieve initiatieven van inwoners en stellen geld beschikbaar om deze initiatieven op te starten.	4 Samenleving		X			X	X	X	X	Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
88	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We stellen een regeling op om transformatie van de huidige woonvoorraad mogelijk te maken.	2 Leefomgeving		X			X	X	X	X	Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
89	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We overleggen met woningbouwcoöperaties om het aanbod van sociale huurwoningen te vergroten.	2 Leefomgeving		X							Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
90	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We nemen ongebruikte bouwtitels in.	2 Leefomgeving		X					X		Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
91	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We kiezen er voor om zoveel mogelijk binnen de grenzen van het bestaand bebouwd gebied wonen te concentreren. Dit doen we vooral op strategische plekken in de dorpen en waar mogelijk door inzet van vrijkomend maatschappelijk vastgoed. Als dit niet voldoende ruimte oplevert staan we woningbouw aan de rand van dorpen ook toe.	2 Leefomgeving		X							Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
92	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	Instrumenten als een zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding blijven we inzetten om speculatie met woningen te voorkomen.	2 Leefomgeving		X							Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
93	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We handhaven het huidige beleid voor(grootschalige) huisvesting van arbeidsmigranten.	2 Leefomgeving		X							Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
94	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We geven uitvoering aan het landelijk beleid om woonwagens onder te brengen bij woningbouwcoöperaties.	2 Leefomgeving		X		X	X	X			Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
95	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We besteden extra aandacht aan woningen voor statushouders.	2 Leefomgeving		X		X	X	X	X		Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
96	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We ondersteunen agrarische ondernemers die willen innoveren en stimuleren natuur inclusieve landbouw.	2 Leefomgeving			X						Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
97	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	Bij de ontwikkeling van de Omgevingswet brengen we niet alleen knelpuntlocaties maar ook mogelijke ontwikkelgebieden in het buitengebied in kaart. We faciliteren het verplaatsen van dierconcentraties in kernrandzones en nabij natuur naar geschiktere locaties.	2 Leefomgeving			X		X				Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
98	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We herijken het beleid met betrekking tot vrijkomende agrarische bebouwing en ontwikkelen financiële prikkels om ongewenste bebouwing te slopen of te transformeren in andere soorten bedrijvigheid zonder dat de omgeving hiervan last ondervindt.	2 Leefomgeving			X						Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
99	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - volkshuisvesting	We blijven de diversiteit qua bedrijven en gewassenteelt in ons buitengebied stimuleren.	2 Leefomgeving			X						Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
100	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - natuur	We planten de komende vier jaar 20.000 extra bomen waarbij we o.a. inwoners de mogelijkheid bieden om gratis bomen af te halen.	2 Leefomgeving		X	X		X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
101	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - natuur	We gaan met agrariërs de natuurwaarde van ons buitengebied vergroten door tegen een vergoeding natuurlijke elementen (o.a. natuurlijke akkerranden en kleine houtwallen) aan te leggen en te onderhouden.	2 Leefomgeving			X						Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
102	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - natuur	We gaan meer handhaven in onze natuurgebieden.	2 Leefomgeving			X				X	X	Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen
103	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - natuur	We bevorderen de informatieoverdracht aan onze inwoners over het nut en noodzaak van natuur en biodiversiteit.	2 Leefomgeving			X						Levendige gemeente voor jong en oud	Aantrekkelijk en landelijk wonen
104	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - natuur	Jaarlijks stellen we een duurzaamheidsprogramma vast.	2 Leefomgeving	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Duurzaamheid als leidend principe
105	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - duurzaamheid	Inwoners en ondernemers worden gestimuleerd en gefaciliteerd om energiebesparende maatregelen te treffen.	2 Leefomgeving		X	X		X	X	X	X	Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
106	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - duurzaamheid	We faciliteren kleinschalige energieopwekking in de bebouwde omgeving (daken, carports etc.). Grondgebonden opwek van hernieuwbare energie moet passen binnen de kernkwaliteiten van het landschap, heeft een meerwaarde voor de omgeving en wordt door de directe omgeving gedragen.	2 Leefomgeving		X	X		X	X	X	X	Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
107	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - duurzaamheid	Daar waar de gemeente een actieve eigen positie kan innemen, gebeurt dat ook. We onderzoeken de mogelijkheden van een eigen energiebedrijf.	2 Leefomgeving	X				X				Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
108	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - duurzaamheid	Duurzame vervoersmiddelen worden gestimuleerd door het aanbrenen van laadinfrastructuur voor zowel particulieren als ondernemers.	2 Leefomgeving	X								Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
109	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - duurzaamheid	Innovatieve bedrijven worden gestimuleerd, als zij de ketens verkorten, afval reduceren, natuur inclusief werken of energieproductie bevorderen (denk aan het hergebruiken van bermmaaisel als bodemverbeteraar).	2 Leefomgeving	X				X	X	X	X	Regionale koplopers duurzaamheid	Duurzaamheid als leidend principe
110	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing - Buggenum veld	We ontwikkelen een integrale visie voor het Buggenum veld waarin we naast de compensatie van het voormalige Nunhems de ontwikkelingen als de ontgroningen te Wijnaerden en de fietsbrug tussen Buggenum en Leeuwen meenemen.	2 Leefomgeving			X		X				Balans in ruimtegebruik	Aantrekkelijk en landelijk wonen

Nr	Hoofdstuk Coalitieakkoord	Acties uit het coalitieakkoord	Programma-begroting 2023	Thema				Planning				Ambities uit Strategische visie	Perspectieven uit Strategische visie
				Gemeente-breed	Passend wonen	Buiten-gebied	Sociale basis	2023	2024	2025	2026		
111	Personeel en organisatie	We houden blijvend aandacht voor de ontwikkeling van het ambtelijk apparaat. Een belangrijke rol daarbij is weggelegd voor het voeren van periodieke gesprekken (gesprekscyclus) met medewerkers. Hierin is niet alleen aandacht voor de doorvertaling van bestuurlijke ambities op medewerkersniveau maar ook aandacht voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling.	Paragraaf bedrijfsvoering	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
112	Personeel en organisatie	We investeren in ons strategisch personeelsbeleid waarbij we inzetten op thema's zoals: Employer branding (aantrekkelijk werkgeverschap), leren en ontwikkelen, duurzame inzetbaarheid en strategische personeelsplanning. We blijven inzetten op een creatieve manier van werven, hierbij staat opleiden, ontwikkelen en stimuleren van medewerkers centraal. Wij zoeken hierbij waar mogelijk actief de samenwerking met andere gemeenten op.	Paragraaf bedrijfsvoering	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
113	Personeel en organisatie	Voor functies die tijdelijk lastig in te vullen zijn of waar tijdelijke flexibiliteit/begeleiding wordt gevraagd, maken wij waar nodig inhuur mogelijk.	Paragraaf bedrijfsvoering	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
114	Communicatie en dienstverlening	Er wordt binnen twee werkdagen gereageerd naar inwoners waarin in ieder geval aangegeven wordt binnen welke termijn er een inhoudelijke reactie volgt.	5 Dienstverlening	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
115	Communicatie en dienstverlening	We hebben speciale aandacht voor inwoners die niet digitaal vaardig zijn. De bibliotheek is daarbij een belangrijke partner. We ondersteunen initiatieven waardoor we gemeentenieuws via de analoge weg kunnen communiceren.	5 Dienstverlening	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
116	Communicatie en dienstverlening	Jaarlijks onderzoeken we de tevredenheid over onze communicatie.	5 Dienstverlening	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
117	Communicatie en dienstverlening	De raads- en commissievergaderingen zijn via social media te volgen.	5 Dienstverlening	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
118	Financiën en belastingen	Wij bieden simpele en bondige rapportages aan; begrijpelijk voor iedereen in de Raad zodat een betere beraadslaging tussen Raad en College plaats vindt. Het gepresenteerde cijfermateriaal is actueel.	6 Samenwerking	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
119	Financiën en belastingen	We besteden méér aandacht aan lokaal inkopen.	Paragraaf bedrijfsvoering	X								Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
120	Financiën en belastingen	Voor het begrotingsjaar 2024 passen we "Zero Based Budgetting" toe. In plaats van met mutaties te werken op onze baten en lasten vanuit het voorgaande begrotingsjaar zetten we alle baten en lasten van onze programma's voor één keer op nul. Elke budgethouder onderbouwt voor de begroting en de meerjarenraming de baten en lasten voor zijn programma en verdedigt dit in College en Raad. Dit zorgt echter wel voor veel extra rekenwerk en prioritering voor de afdeling financiën en de budgethouder. Om die reden passen we dit instrument vooralsnog als pilot toe op slechts één afdeling en onderzoeken of de beoogde voordelen oplevert. Desgewenst kan de pilot daarna worden uitgebreid.	7 Financiën en belastingen	X				X				Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
121	Financiën en belastingen	Bovenop de jaarlijkse indexeringsverhoging wij de OZB met 2% per jaar met ingang van 2024.	7 Financiën en belastingen	X					X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie
122	Financiën en belastingen	We schaffen de hondenbelasting af.	7 Financiën en belastingen	X				X	X	X	X	Levendige gemeente voor jong en oud	Partnerschap, participatie en communicatie